

GLAS GORENJSKE

S SEJE LJUDSKEGA ODBORA MESTNE OBČINE V KRANJU

Ustanovljena je Komunalna banka

Zednja seja Ljudskega odbora mestne občine v Kranju se ni preveč zavlekla, kajti dnevni red je obsegal samo tri točke. Kaže, da so take seje mnogo bolj koristne in plodne, ker odborniki lahko sodelujejo prav v vseh točkah, kar je zelo težko doseči, če je dnevni red preobširen in preveč utrudljiv.

Vprašanje dimnikarske obrti v Kranju je izredno pereče, saj za področje občine ni več dimnikarjev kot samo dva mojstra z enim pomočnikom. Vajencev pa sploh ni. Obrtna zbornica bo morala poskrbeti, da bo dimnikarska obrt dobila tudi vajence, če ne se nam lahko zgodi, da v nekaj letih ne bo več dimnikarjev. V razpravi o maksimalnih tarifah za dimnikarske storitve je gospodarski svet LOMO predložil osnutek odloka o najvišji tarifi, ki so ga odborniki sprejeli z nekaterimi popravki. Komisija za pravne predpise pri LOMO

je namreč predlagala, da se iz osnutka črta pribitek na tarifo v oddaljenosti 2 kilometra iz središča mesta. Komisija za pravne predpise je bila menja, da je ta odstavek nepotreben, ker kraji, ki so oddaljeni več kot dva km od mesta tako spadajo pod območje okraja. Okrajni odlok o tarifah za dimnikarske storitve pa je to že predvidel. Popravljeni odlok je bil na to sprejet.

V drugi točki dnevnega reda so odborniki potrdili ustanovitev Mlečne restavracije v Kranju, istočasno pa so sprejeli nekatera pooblastila gospo-

darskemu svetu. Doslej je moral ustanovitev teh ali onih podjetij vedno potrjevati le LOMO, kar pa je marsikdaj zelo bremenilo njegovo delo. Odslej pa bo odloke o ustanovitvi gostišč, trgovskih podjetij itd. lahko sprejemal gospodarski svet.

V nekaj dneh bo začela s poslovanjem Komunalna banka v Kranju. Ustanovitev takega delavnega zavoda je na vsak način v interesu bodoče komunalne skupnosti na Gorenjskem! Banka bo zajela vsa denarna sredstva, ki jih ni absorbirala Narodna banka. Nova banka bo samostojen finančni zavod in centrala Narodne banke v Ljubljani je že pristala na likvidacijo okrajne podružnice NB 624 v Kranju.

Pred zaključkom seje je predsednik LOMO tov. Vinko Hafner predlagal, naj gospodarski svet občine do konca leta ustvari pogoje, da bi ustanovili v Kranju mestno hranilnico. Koristen predlog so podprli tudi občinski odborniki ter se lahko nadejamo, da bomo v začetku prihodnjega leta imeli v Kranju tudi finančni zavod.

Kakšna bo kamniška komuna

Na zadnjem sestanku iniciativnega odbora komune Kamnik so člani razpravljali o osnutku bodoče komune. Ljudski odbor bo imel 45 članov in pet svetov: svet za gospodarstvo, svet za komunalne, gradbene in stanovanjske zadeve, svet za prosveto in kulturo, svet za zdravstvo in socialno politiko ter svet za notranje zadeve. Povsod, kjer so zdaj sedeži občin, bodo krajevne pisarne, in sicer v Komendi, Srednji vasi, Matičku itd. Vse večje vasi in skupine manjših vasi naj bi imele svoje krajevne odbore s 5 do 9 člani. Takih krajevnih odborov bi bilo po osnutku 17. Samo mesto Kamnik pa bo razdeljeno na 5 področij. Posle uprave cest in uprave za gozdarstvo ter kmetijsko in veterinarsko inšpekcijo pa naj bi vodil okrajni ljudski odbor.

V novi občinski upravi bo po osnutku 59 delovnih mest, medtem ko jih je zdaj 28.

Predlagane so bile tudi zadnje teritorialne spremembe. Iz katastrske občine Podvolovjek

v občini Luče naj bi priključili kamniški komuni Gojsko planino, ki je samo del Velike planine. Vas Suhadolc pa naj bi priključili Mengšu.

Decentralizacija zaradi decentralizacije?

S skupščine Trgovske zbornice okraja Kranj - Ali javna skladišča v nekaj letih, ali urejenejša trgovine še letos

Prejšnjo soboto je bila 3. redna letna skupščina Trgovinske zbornice okraja Kranj, kjer sta, razen številnih gostov, prisostvovala od 138, 102 delegata.

Iz poročil upravnega, nadzornega odbora in častnega sodišča je bilo razvidno, da nekateri člani zbornice vse preveč pojmujejo svojo ustanovo kot kakšnega arbitra, ki mora posredovati v raznih nevspešnostih in sporih z organi oblasti seveda v korist podjetja. Toda zbornica je družbena organizacija, ki je v prvi vrsti poklicana zastopati in braniti interese družbe, interese skupnosti.

Decentralizacija trg. mreže je bila lansko leto več ali manj uspešno izvedena edino v Kranju, medtem ko so v Skofiji Lorki šli v tem oziru nekoliko predaleč ter osamosvojili prav vse trgovine in trgovine, ne ozirove se na to, ali so imele vse pogoje za samostojni obstoj ali ne. Ravno obratno pa je bilo v Trzinu, kjer decentralizacije niso izvedli, kot pravijo, zaradi specifične geografske lege Trzina. Z decentralizacijo namreč ne bi mogli zagotoviti zadovoljivo preskrbo, niti uspešno delavsko samoupravljanje.

Če so ta različna stališča o decentralizaciji rodila pričakovane uspehe, so ti ukrepi pravilni in umestni. Vendar žal ne moremo naše trgovine pohvaliti v taki meri, kot bi to radi. Čeprav ugotavljamo, da se je decentralizacija, kjer so jo izvedli, več ali manj obnesla, ne moremo trditi, da je zato potrebno (vzlic večji konkurenci), dobiti blago ceneje. To je pravzaprav edina temna senca, ki pada na trgovino in njeno decentralizacijo.

Vprašanje, ki je neposredno vezano z decentralizacijo trgovine pa je delavsko samoupravljanje. Le-to ponekod ni bilo uspešno ne le zato, ker imamo posamezne trgovine, ki imajo največ 2 uslužbenca in je zato delavsko upravljanje praktično neizvedljivo, temveč tudi zato, ker nekateri poslovodje žal napačno pojmujejo delavsko upravljanje.

Veliko pozornost so delegati na skupščini posvetili bodočim organizacijskim oblikam zbornice, ne le v bodoči skupnosti komun za Gorenjsko, temveč tudi v zveznem merilu. Po nekem osnutku Zveze trgovinskih zbornic, naj bi se v prihodnje grostična trgovska podjetja vključevala le v republiško zbornico. Delegati so na skupščini izrazili mnenje, da bi bil tak ukrep neumestno, ker ne moremo ločiti veletrgovine, katere delo je predvsem osredotočeno na terenu, od trgovine na drobno. Zato bi bilo treba ta problem proučiti z vseh strani in šele potem se odločiti za najustreznejšo varianto.

Ob koncu so delegati še sprejeli sklep, naj bi se 0,5% investicijski sklad trgovskih podjetij

Organizacije SZDL so se močno utrdile

V teh dneh so v kranjski komuni občni zbori osnovnih organizacij Socialistične zveze delovnih ljudi, ki jih obiskujejo tudi člani odbora SZDL kranjske komune. Na področju te komune trenutno dela nič manj kot 40 osnovnih organizacij, od teh pa je dobra polovica že položila svoj letni obračun. Splošna ugotovitev s teh zborov je, da so se osnovne organizacije SZDL močno utrdile in napravile velik korak naprej. Najvažnejši je pač ta, da si je organizacija utrdila svoj ugled in da delovni ljudje v njej res vidijo javno tribuno. Organizacije SZDL v kranjski komuni so sodelovale in stopile v akcijo v vseh naših notranjih političnih in gospodarskih problemih, prav tako pa je Socialistična zveza tolmčila delovnim ljudem našo zunanjo politiko. Dokaz, da so se tudi od-

bori SZDL utrdili, pa so nam ravno občni zbori, ki so bili v večini primerov zelo dobro pripravljani, s številno udeležbo članov. Nasprotje pa moram povedati, da je v nekaterih vaseh in naseljih, kjer je bila doslej organizacija močna, SZDL zaspala na svojih uspehih in odraz tega so bili občni zbori, ki so jih morali po dvakrat sklicevati.

Osnovne organizacije SZDL že imajo popolne sezname svojega članstva, ki je prejelo tudi legitimacije Social. zveze. Zelo veliko je bilo sprejetih novih članov, zlasti mladine, ponekod pa so tudi nedelavne člane izključili.

Na občnih zbiorih so udeleženci predvsem razpravljali o elementih letošnjega družbenega plana in o novi plačni politiki. Zanimivo pri teh razpravah je bilo, da na mestnih občnih zbiorih SZDL, kjer je največ članstva delavcev, ni bilo nobenih ugovorov proti novi tarifi politiki; več pa je bilo taranja in prigovarjanja v vaseh, kjer žive delavci polproletarci, ki imajo zemljo in se z njo lahko preživljajo.

Seja LOMO Kranj

Četrtek, 31. marca.

Jutri popoldne bo v Kranju 40. redna seja Ljudskega odbora mestne občine, na kateri bodo odborniki razpravljali o predlogu družb. plana okraja Kranj za leto 1955.

Ob vseh teh ugotovitvah ne moremo mimo dejstva, da osnovne organizacije Zveze komunistov niso v dovolj veliki meri pomagale Socialistični zvezi in niso redki primeri, da je SZDL mnogo bolj aktivna organizacija. Zveza komunistov se je premalo ukvarjala s tekočimi družbenimi problemi in se je vse preveč posvetila subjektivnim vprašanjem. Razen v delovnih kolektivih, organizacije ZK niso bile dovolj aktivne.

tij tudi dejansko uporabil za izboljšanje položaja v naših trgovinah. Okrajni družbeni plan okraja Kranj pa predvideva, da bi se večji del teh sredstev stekalo v nek poseben sklad za gradnjo javnih skladišč v Kranju. Ničesa nima nič proti gradnji teh skladišč. Ravno nasprotno! Kranju so celo nujno potrebna! Vendar se nam zdi, da bi se morala ta sredstva, ki bi bila potrebna za začetno fazo gradnje, le predolgo stekati v omenjeni sklad, medtem ko bi posameznim trgovinam, četudi manjši denarni zneski, lahko zelo koristili.

Skupščina je na koncu izvolila nov 16-članski upravni odbor, katerega predsednik bo ponovno Joško Volavšek, direktor trgovskega podjetja »Kokra« Kranj.

Le delo celotnega kolektiva - je merilo uspeha

S sestanka Delavskega sveta v »Iskri«

Pretekli teden je ob polno številni udeležbi zasedal Delavski svet tovarne »Iskra« v Kranju. Edina točka dnevnega reda je bila razprava o novem tarifnem pravilniku podjetja.

Ni dvoma, da so v novem tarifnem pravilniku podjetja, ki ga je sestavila posebna komisija za tarifni pravilnik v podjetju skupaj z upravnim odborom, še določene pomanjkljivosti. Vendar bo možno te pomanjkljivosti odstraniti takoj, kakor tudi skozi vse leto, saj je tovarna zaposlila posebnega uslužbenca-strokovnjaka, ki se bo ukvarjal odslej izključno s tarifnimi problemi v tovarni. Zelo koristno bi bilo, če bi tudi druga, predvsem večja industrijska podjetja, posnemala to pobudo.

Novi tarifni pravilnik podjetja predvideva v letošnjem letu zasluzke v zneskih od 6.200 do 32.000 dinarjev, se pravi, da znaša razmerje prejemkov 1 : 5,2. Tudi za težje delovne pogoje, na zdravju škodljivih delovnih mestih, so določili dodatke od 2,5 do 5 dinarjev na uro. Nekateri člani delavskega sveta so izrazili svoje pomisleke o tem, ali je to nagrajevanje za težke delovne pogoje dovolj stimulatívno. Vendar

Plenum odbora SZDL za Gorenjsko

Pretekli terek popoldne sta se zbrala k seji odbor Socialistične zveze delovnih ljudi za Gorenjsko in okrajni komite Zveze komunistov. Plenum je otvoril predsednik okrajnega odbora SZDL tov. Mirko Zlatnar ter nato podal besedo tov. Miranu Košmelju, ki je poročal o elementih družbenega plana v kranjskem in radovljiskem okraju. Po referatu tov. Košmelja so odborniki razpravljali o smernicah in ciljih, ki jih v tem letu zasledujejo zvezni, republiški in okrajni plani. Ker se je živahna razprava precej zavlekla in ni bila končana, se bo

plenum ponovno zbral v začetku prihodnjega tedna in bo takrat sprejel tudi ustrezne zaključke.

Veličasten pogreb

Alfonzu Oblaku, upravniku Mestnega gledališča na Jesenicah so priredili Jeseničan v sredo popoldne tak pogreb, kakršnega na Jesenicah še ni bilo. Malo po 3. uri se je pričela zbirati na trgu množica, ki je izkazala pokojniku, ob katerem so vseskozi držali stražo kulturni delavci, člani ZB, člani ZK, člani mestnega odbora Jesenice ter drugi, poslednje čast z mimohodom. Pred gledališčem so se poslovili od pokojnika v imenu Jesenic Svobodaši tov. France Škulj v imenu »Svobode«, član CK ZKS tov. Tomo Brejc in v imenu Mestnega gledališča Jesenice predsednik umetniškega sveta ing. Danilo Gostiša. V žalni sprevid se je vključilo blizu 3000 Jeseničanov in okoličanov. Ob odprtju jami so se poslovili od pokojnika tov. Bogdan Knaflič, sekretar mestnega kmitaja ZKS, tov. Maks Dolinar, predsednik Ljudskega odbora mestne občine Jesenice, tov. Gostiša, direktor gledališča Kranj, tovariš Triler v imenu ZB in še drugi v imenu množičnih mladinskih in pionirskih organizacij. Na pogrebu sta sodelovali tudi jeseniška in javorjska godba na pihala ter jeseniški in javorjski pevski zbor. Tolika udeležba in blizu 100 vencev so najlepši dokaz, kako zelo je bil pokojnik priljubljen.

Nova proga JAT

Kot smo izvedeli, bo 17. aprila otvorena nova proga JAT v Lescah. Na ta način bomo tudi na Gorenjskem dobili letalsko progo. Lesce - Ljubljana - Beograd - Skoplje. Brez dvoma bo nova letaska proga veliko koristila razvoju našega turizma na Gorenjskem. Delovnim ljudem iz vse domovine in tudi iz daljne Makedonije pa bo omogočeno, da bodo v nekaj urah v območju naših Alp, kjer bodo lahko preživeli svoj letni dopust.

Iz vsebine

Mladinsko praznovanje

Kaj bo prineslo leto 1955?

ZREB JE ODLOČIL

Ščetke in lonci

DELAVSKI RAZRED IN KULTURA

O kegljačih iz Cerkele

PIONIR

Zabavna stran

S seje LOMO Jesenice

Ljudski odbor mestne občine na Jesenicah je imel v torek svojo 38. redno sejo, na kateri je obravnaval predlog okrajnega družbenega plana okraja Radovljica in v zvezi s tem vprašanje sredstev za potrebe jeseniške občine. Iz razprave je bilo razvidno, da bo jeseniška občina udeležena na dohodku, cziroma na dobičku gospodarskih organizacij z okoli 18%. Vendar bo za kritje proračunskih potreb jeseniške občine primanjkovalo okoli 17 milijonov dinarjev.

Na splošno je bila razprava slaba, kar ni čudno, ker so odborniki prejeli ustrezn material za sejo le nekaj ur prej, in ga niso mogli proučiti. Imenovali so 5-člansko komisijo, ki je naslednji dan proučila vse predlog in sestavila svoje pripombe za prihodnjo sejo okrajnega ljudskega odbora, ki bo v torek v Radovljici.

Portugalsko sodišče je preteklo soboto obsodilo 19 Indijcev na 4 do 28 let strogega zapora, ker so preteklo leto sodelovali v »nenasilnih akcijah« in zahtevali, naj portugalsko posest Goo priključijo Indiji.

SEVERNA ITALIJA BREZ ČASOPISOV

V Milanu, Benetkah in v Turinu preteklo soboto niso izšli nobeni časopisi zaradi stavke tiskarjev, ki so v sporu z delodajalci v zvezi z uvedbo teletipskih tiskarskih strojev. Izšel ni niti »Corriere della sera«, ki ima v Italiji največjo naklado.

LETALSKA NESREČA

Ameriško štirimotorno letalo, ki je letelo proti Havajskim otokom, se je nad Oregonom vžgalo in treslo na tla. Pri nesreči so bili štirje potniki ubiti, 19 pa jih je katastrofo preživelo.

KLERIKALNI NEREDI

Belgijska časopisna agencija poroča, da je bilo ob demonstracijah v Bruslju aretiranih 1500 ljudi, ki pa so jih že izpustili. 12 demonstrantov pa bodo postavili pred sodišče, ker so pri njih našli orožje. Med neredi je bilo ranjenih 10 ljudi.

KONFERENCA VZHODNIH DEZEL

Radio »Svobodni Berlin« je poročal, da bo v Moskvi v najkrajšem času konferenca predstavnikov vlad vzhodnoevropskih držav in Vzhodne Nemčije. Že na konferenci v preteklem decembru so sklenili, da bo ta konferenca sklicana, če bosta Francija in Nemčija ratificirali pariške sporazume.

ARETACIJE ILEGALCEV

V alžirskem mestu Bonnu so aretirali 11 ljudi, nekaj več pa tudi v okolici mesta. Aretirali so jih po odkritju tajnega skladišča orožja v mestu, ki ga je menda zbirala neka ilegalna organizacija. Med aretiranimi so baje tudi trije voditelji te organizacije.

SOVJETSKO-JAPONSKI RAZGOVORI

V New Yorku sta se sestala japonski in sovjetski veleposlanik, kjer sta se razgovarjala o obnovitvi rednih diplomatskih odnosov med Japonsko in Sovjetsko zvezo.

Gostincem še vedno primanjkuje strokovnega kadra

Kranj, 30. marca.

Danes je bila v Prešernovem gledališču 3. redna letna skupščina Gostinske zbornice za okraj Kranj, ki je precej temeljito obravnavala probleme te gospodarske panoge. Reči moramo, da so delegati na današnji skupščini dosti bolj živahno in konkretno obravnavali svoje probleme, kot delegati na skupščini Trgovinske zbornice.

Eden bistvenih lanskoletnih ukrepov v gostinstvu je bila decentralizacija gostinske mreže. Medtem ko je bilo v letu 1953 še 9 gostinskih podjetij na področju okraja, ki so združevala v svojem sestavu 30 gostinskih obratov, je bila v letu 1954 decentralizacija skoraj popolnoma izvedena. Izjema je edino Dom na Jezerskem, kjer posamezni obrati niso bili osamosvojeni zaradi tega, ker so upoštevali poseben položaj podjetja in njegov sezonski in turistični pomen. Prav tako pomemben ukrep v lanskem letu za gostišča in gostinska podjetja, je bila uvedba novega plačnega sistema, ki je vzpodbujajoče vplival na povečanje prometa. Nov sistem nagrajevanja v drugih okrajih še niso uvedli, kar pa bo storjeno še v letošnjem letu. Nov način oblikovanja plačnega sklada je v veliki meri enostavnejši in prožnejši ter sili delovne kolektive, da kar najbolj zadovolje svoje goste.

Zbornica je skrbela tudi za strokovni dvig gostinskega kadra. Priredila je seminarje za poslovođe manjših gostišč, katerih se je udeležilo 38 oseb. Na teh seminarjih so dobili udeleženci osnovna navodila za vodenje gostišč. Naloga zbornice bo v prihodnje, da bo čim bolj skrbela za vodilno osebje, njihovo strokovno izpopolnjevanje, kar je v precejšnji meri odvisno tudi od pravilnega nagrajevanja.

Zelo pomembno gibalno za gostinstvo v letošnjem letu bo dejstvo, da bodo gostišča lahko uporabila raven obveznega investicijskega sklada za ureditev gostišč tudi 50% od ostvarjenega dobička, medtem ko se bodo sredstva ostalih 50% ostvarjenega dobička stekala v okrajni investicijski sklad. Tako bo možno v letošnjem letu, čeprav s skromnimi sredstvi, vendarle v precejšnji meri urediti posamezne lokale in ostvariti možnost kulturne postrežbe. S kulturno in sodobno urejenimi gostišči v neposredni zvezi je tudi pijačevanje. Znano je, da se pijane osebe zadržujejo najraje v zakotnih in razmeroma neurejenih lokalih. Zato bo tudi očiščenje gostišč pripomoglo k zmanjšanju pijačevanja. Seveda pa je to le ena izmed

mnogih možnih oblik borbe proti alkoholizmu.

Problem zase so nekatera gostišča, katerih poslovanje ni v skladu z obstoječimi predpisi. Tak kričeč primer je gostišče društva upokojencev v Kranju. Le-to prodaja vino ceneje kot ga je moč dobiti v gostinah. Nihče nima nič proti temu, da se upokojenci v svojem društvu družabno izživljajo in da tudi popijejo kak kozareček vina. Toda nekoliko čudno se nam zdi, da so v lanskem letu popili v tem gostišču 4 vagone vina (40 tisoč litrov). To je v določenem nesorazmerju z višino pokojnin, ki jih prejemajo upokojenci. Nekoliko čudno je, in v nasprotju s tarnanjem, češ, kako piče so pokojnine, kako majhni so prejemki. Z vinom pa so preskrbovali tudi nekatere veselice. Društvo upokojencev naj bi se v večji meri ukvarjalo s stanovskimi problemi. Razen tega pa gre marsikaj vino iz tega gostišča tudi »čez cesto«.

Podoben problem je z zadržanimi gostinami. Nikdar se namerič ne ve, kdo je odgovoren za poslovanje take zadržane goj

stalne; ali zadruga ali pa kdo drugi. Odnose v takih gostiščih bo treba na vsak način urediti in vskladiti z načeli delavskega samoupravljanja.

Precejšnja neskladnost obstoja tudi v prodaji vina v gostinskih obratih in v trgovski mreži. Gostišča so namreč v neenakopravnem položaju zaradi tega, ker morajo plačevati razen zveznega prometa, davka še občinski davek, katerega je trgovina oproščena.

Precej smo doslej razpravljali o družbeni prehrani. S 1. aprilom je v Kranju že začela poslovati prva delavska restavracija. Dobro bi bilo, da bi tudi druga gostinska podjetja organizirala prehrano delavcev. Pri pavšalnemu obveznosti do skupnosti, bodo ljudski odbori to dejstvo upoštevali in odmerjali takim gostiščem manjše davjave.

Poudariti moramo, da je gostinska zbornica okraja Kranj, zelo močan in pomemben činitelj v gostinstvu okraja. Saj so v zbornici včlanjena skoraj vsa gostišča in gostinski obrati na področju okraja, razen 2 počitniških domov, 2 menz in 2 zasebnih gostiln.

Za novega predsednika Upr. odbora gostinske zbornice je bil z večino glasov izvoljen tovariš Zakej, upravnik zadržane restavracije »Jelen« v Kranju.

Prvomajski izleti za delovne ljudi

Se iz obdobja borb delovnega človeka za svoje pravice je ostalo v navadi, da so zavedni delavci na svoj praznik organizirali izlete v bližnjo okolico. Prežihov Voranc jih je v svoji zgodbi »Prvi maj« prav lepo opisuje. Danes je neprimerno več možnosti, da delavec spozna tudi svojo domovino, spozna rast in lepoto, na drugi strani pa v prijetnem vzdušju naveže in utrdi stike s svojim delovnim kolektivom pa tudi z ostalimi kolektivi. V ta namen so naša turistična podjetja že letos pripravila številne izlete s poučnim in zabavnim namenom.

Tokrat je v načrtu dvodnevni izlet v Crikvenico 1. in 2. maja s posebnim vlakom in posebnim ladjo. Na programu so izleti na otok Krk, ogled mednarodnih avto-moto dirk, večerne za-

bave in več prijetnih presenečenj. Mladinska godba na pihal iz Šiške in Kmečki trio iz Martinj vrha bosta skrbela za dobro voljo in razvedrilo. Izlet pripravlja »Transturist« iz Škofje Loke, kamor naj se delovni kolektivi in posamezniki obračajo glede podrobnejših informacij.

V TISKANINI SO KREPKO ZAGRABILI

V zadnjem času se je mladinska organizacija v tekstilni tovarni »Tiskanina« v Kranju močno utrdila. Mladi komunisti so v mladinski organizaciji krepko prišli za delo in s sodelovanjem sindikalne podružnice v podjetju že dosegajo prve uspehe. Odbor mladinske organizacije v podjetju je pripravil program za sodelovanje pri mladinskem praznovanju konec maja, prav tako pa je pripravil spored mladinskega dela v dneh praznikov.

Pretekli ponedeljek so imeli mladinski voditelji posameznih obratov razgovor o novi plačni politiki, v najkrajšem času pa bodo z vso ostalo mladino pretresli nov tarifni pravilnik. Odbor mladinske organizacije pripravljata tudi skupno ekskurzijo na Jesenice v Železarno, kjer si bodo mladi delavci ogledali proizvodni proces v težki industriji, razen tega pa nameravajo obiskati tudi opero ali dramo v Ljubljani. Seveda pa si bodo ogledali tudi tovarne v svojem kraju, t.j. v Kranju. Pripravljajo obisk v »Iskri«, v »Inteksu« in v »Pletenini«.

Mladinska organizacija bo organizirala strelsko tekmovanje mladih slovenskih tekstilcev, kamor bodo povabili mladino iz vseh sorodnih tovarn v LRS. Zgradili si bodo igrišče za odbojko in organizirali medobratno tekmovanje. Posebno pozornost bodo posvetili tudi zborovanju mladih slovenskih tekstilcev, ki bo 9. aprila v Trzihu (o čemer smo pisali že v zadnji številki našega lista, op. ur.). Na zborovanje bodo poslali svoje najboljše mladince, ki bodo zaključke s posvetovanja lahko posredovali ostali mladini.

TUDI V »SAVI« NE SPIJO

V tovarni gumijevih izdelkov »Sava« v Kranju mladinske organizacije dalj časa ni bilo. Pred

kratkim pa so jo na pobudo mladinskega komiteja ponovno vzpostavili. Mladinska organizacija je našla pri tovarniških političnih organizacijah polno razumevanje ter je zaradi tega delo lahko takoj steklo. Za republiško razstavo, ki bo v Kranju, bodo pripravili izdelke, katere največ izdeluje mladina. Tako kot v »Tiskanini«, tudi v »Savi« mladina pripravlja pravo o novem plačnem sistemu pri nas in ekskurzije v kranjske tovarne, kjer se bodo mladi delavci seznanili s proizvodnjo drugih proizvodnih panog. Mladinski odbor bo organiziral športna srečanja med mladino kranjskih tovarn.

Ze v eni prejšnjih številkih smo pisali o delu Kluba mladih proizvajalcev v jeseniški Železarni, ki deluje v okviru mladinske organizacije. Tedaj smo tudi pisali o načrtih dela tega kluba. Danes pa lahko povemo, da je Klub mladih proizvajalcev danes besedo držal. Razen rednih predavanj, ki so jih v svojem delovnem programu predvideli, tudi že obiskali tovarno »Plamena« v Kropi. Preteklo soboto so bili mladi proizvajalci v Kropi, kjer so jih mladinci »Plamena« nadvse prisrčno sprejeli. Ogledali so si tovarno in muzej, se seznanili s problemi v tej tovarni in ob zaključku obiska ogledali tudi film o Kropi. S prijetno družabno pridetvijo so zaključili svoj obisk v Kropi. V soboto 9. IV. pa nameravajo obiskati kranjski tovarni »Iskro« in »Tiskanino«.

Mladinci »Iskre« so bili zadnje nedeljo na obisku na Golniku, kjer so imeli dvojne srečanje s tamkajšnjo mladino in sicer v šahu in namiznem tenisu. Izmenjali so si izkušnje pri delu s kmečko in tovarniško mladino ter na ta način najbolj poskrbeli za sodelovanje delavske in kmečke mladine.

Glas naših bralcev

Javno branje „Glasu Gorenjske“ na Jesenicah

Ze večkrat se mi je zgodilo, da sem čakal na jeseniški železniški postaji na vlak. To je zanimivo predvsem, ker se tu človek nima kam dati in postopa okrog »bodočega kolodvora«. To se mi je primerilo tudi minulo soboto popoldne. Hodil sem po cesti ob postaji gor in dol ter zagledal ob plotu gnečo ljudi. Bil sem prepričan, da se je pojavila neka branjevka, kar je zadnje čase redkost za Jesenice in jeseniški živilski trg. Toda tokrat ni bilo branjevke. Ljudje so stali pred okvirjenim delom plotu, na katerem je bila nalepljena nova številka »Glasu Gorenjske«. Izkoristil sem priliko in se pridružil »javnim bralcem«. Seveda lista nisem mogel prebrati; zaradi zanimivosti našlovov pa sem kupil v bližnji trafiki »Glas Gorenjske« in gabral na vlaku. Razmišljal sem o cenem načinu branja in si mislil, kaj če bi na ta način poskrbeli za branje še ostali listi. Na tem plotu, ki je sicer kaj žalosten, bi lahko našli mesto prav vsi naši listi. Po dograditvi kolodvora, kar se bo upam zgodilo letos, pa bi lahko

tu oskrbeli primerne in prometni točki ustrezne deske za lepjenje vseh listov.
Hvaležni bralec G. G.
POPRAVEK
V članku »Spomenik padlim v Moravčah« (13. številka), se nam je vrnila neljuba pomota. Namesto »prispevala podjetja iz Hrastnika in Trbovelj« se pravilno glasi: »iz Zagorja in Trbovelj«.
Uredništvo

Prvoaprilska - zares

Sicer se v Kranju zelo prizadevajo, da bi uredili in modernizirali promet ter prepričali razne iz njega izvirajoče nesreče. Nekaj pa je v našem mestu,

električnem drogu tabla z napisom »Besnica 7 km«, dobrih 100 m dalje po kolodvorski cesti (na križišču) pa stoji na rušev. Nekaj pa je v našem mestu,

kar bi bilo treba popraviti, kajti stvar, ki bi bila sicer primernejša za prvoaprilsko šalo — že res predolgo vznemirja mnoge voznike in pešce! Pri odcepu ceste na železniško postajo stoji ob velikem

siho!). Tudi na mestu, kjer pridelje pot mimo skladišča na glavno cesto proti Ljubljani piše: »Besnica 7 km«.
Torej, kako daleč je do Besnice?

O pomenu razstave sredstev za zavarovanje ljudi pri delu v Kranju

Kakor pri nas na splošno, tako tudi v kranjskem okraju obstoja problem varnosti pri delu, saj so primeri nezgod še vedno zelo pogosti. V letu 1953 je bilo v kranjskem okraju 1819 delovnih nezgod. Zaradi njih smo izgubili 31.609 delovnih dni, skupnost pa je utrpela 72 milijonov dinarjev škode na družbenem produktu. V preteklem letu je število nesreč padlo za 391 primerov, še vedno pa je bilo 1429 delovnih nesreč. Izgubljenih je bilo 30.882 delovnih dni, škoda na družbenem produktu pa znaša 67 milijonov 800.000 dinarjev.

Zgornje številke nas opozarjajo le na gospodarsko plat tega vprašanja. Social. družba pa tudi druge strani ne more in ne sme prezreti. Človeka se mora pred nevarnostmi delovnih postopkov zavarovati, ker je pač človek najvažnejši člen v proizvodnji. Vprašanje varnosti, ki je torej socialni in gospodarski problem, moramo posvetiti vse pozornost.

V ponedeljek 28. t. m. je bila v Kranju razstava higiensko tehnične zaščitne službe, ki jo je organiziral Zavod za proučevanje varnosti pri delu LRS skupaj z Okrajnim zavodom za socialno zavarovanje v Kranju. Okrajni zavod je na otvoritev povabil predstavnike organov ljudske oblasti, političnih organizacij in vseh pomembnejših podjetij v okraju. Od preko 300 vabljenih pa se je vabilu odzvalo le okoli 50 ljudi. Najbolj smo pogrešali predstavnike kolektivov oziroma vodilne ljudi podjetij. Od vabljenih direktorjev podjetij sta bila navzoča le eden ali dva.

Takšen odnos vodstev podjetij do higiensko tehnične zaščitne službe, kajti dokler vodstva podjetij ne bodo prepričana o potrebi higiensko tehnične zaščitne, toliko časa bodo nesreče pri delu v naših podjetjih na dnevnem redu. Tak odnos do razstave nam jasno dokazuje, da je v nekaterih podjetjih skrb za človeka le na jeziku in ne v dejanjih. Za višjo stopnjo delovne zaščitne je namreč potrebno, da so predvsem vodilni ljudje v podjetju prepričani o njeni važnosti in da se delo na tem področju tudi materialno izplača. V našem okraju imamo podjetja, ki so v ta namen žrtvovala veliko sredstev, imamo pa še več takih, ki za to nimajo nobenega razumevanja.

In sedaj ko z vso resnostjo pristopamo k higiensko tehničnemu izobraževanju naših delavcev, so se našla podjetja, ki zavirajo obisk razstave svojim kolektivom v delovnem času. Vodstva podjetij so proti temu, da bi posamezne skupine obiskale razstavo v delovnem času ter vztrajajo, da naj si delavci ogledajo razstavo v popoldanskem urah. To utemeljujejo z izgubo v proizvodnji, ki bi bila po našem mnenju veliko manjša kot jo imajo podjetja zaradi delovnih nesreč. Vodstvom podjetij ni mar, da se veliko številno delavcev vozi v vlaki in avtobusi in da ti sploh ne bodo imeli priložnosti ogledati si razstavo. Ravno tako pa vsi popoldanski obiskovalci ne bodo mogli videti poučnih filmov, ki jih v dopoldanskih urah vrtijo v kinu »Storžič«.

Smatramo za potrebno opozoriti na te probleme predvsem zato, ker za zdravstveno službo izdajajo ogromna sredstva tako Zavod za socialno zavarovanje kakor tudi podjetja sama. Naloga nas vseh, prav posebno pa podjetij je, da se z vsemi silami borimo proti obolenju in nezgodam naših delovnih ljudi in s tem prihranimo družbena sredstva za druge namene.

Če že vodilni ljudje naših podjetij smatrajo, da njim samimi ni potrebno ogled razstave in da se pri tem ne bodo ničesar naučili, naj vsaj omogočijo svojim kolektivom skupinski ogled v delovnem času in po razporedu, ki so ga podjetja dobila od Okrajnega zavoda za socialno zavarovanje v Kranju. Sindikalnim organizacijam in higiensko tehničnim komisijam pa naj bo to opozorilo, da je treba na področju higiensko tehničnega izobraževanja ne samo delavcev, ampak tudi vodilnih ljudi v tovarnah še marsikaj narediti, da bo skrb za našega človeka izražena res v dejanjih.

Upamo, da se bo odnos do kolektivnega ogleda razstave pravočasno popravil, za kar imamo še nekaj dni časa. Upamo, da bodo kolektivi imeli priliko videti razstavo in filme. Saj se naša podjetja v tem ne morejo razlikovati od podjetij v drugih okrajih, kjer je ta razstava dosegla popoln uspeh.

Obisk razstave bo precej zanesljivo merilo odnosa vodilnih ljudi v podjetjih do družbenih koristi in njihovega gledanja na vrednost zdravja in življenja naših proizvajalcev.

Gospodarske novice iz use domovine

NOVI PREDPISI O ZUNAJETROGOVIN-SKEM POSLOVANJU

Sedanja uredba o zunajetrgovinskem poslovanju bo spremenjena. Zaradi velikega števila zunajetrgovinskih podjetij bi treba zaostriti pogoje za vpis v zunanjetrg. register. Prav tako bodo dopolnjeni predpisi o investicijskih delih v inozemstvu ter še nekateri drugi predpisi v zvezi z zunajetrgovinskim poslovanjem.

KONČAN JE NOVOSADSKI SEJEM

Letošnji spomladanski sejem v Novem Sadu je obiskoval okoli 800.000 ljudi. Razstavljalci so prodali za nad 2,5 milijarde dinarjev blaga, kar dokazuje, da je bil sejem zelo uspešen.

V KIDRIČEVEM SO ZAKURILI NOVE PEČI

Zaradi ugodnega vodostaja v letošnji zimi, bo Tovarna glinice in aluminija v Kidričevem začela izkoriščati v večjem obsegu zmogljivosti električnih peči. Ta teden bodo zakurili še nadaljnjih 30 ter čez kak mesec še ostalih 30 peči. Sedanja proizvodnja bo znašala okoli 900 ton aluminija mesečno.

JABLANICA V POGONU

Preteklo nedeljo sta začela obratovati prva dva agregata našega največjega elektroenergetskega sistema v državi - Jablaniške hidrocentrale. Ob tej priložnosti je predsednik republike odlikoval 100 najbolj zaslužnih delavcev in strokovnjakov. Hidrocentrale v Jablanici bo imela skupno 6 agregatov, tretji agregat pa bo začel obratovati še letos.

RAZSIRILI BODO DVE TOVARNI

V Bitolju, v ljudski republikli Makedoniji, bodo letos razširili dve tekstilni tovarni. Nabavili bodo 10 novih strojev, znaten znesek denarja pa bodo uporabili za razširitev in ureditev tovarniških zgradb.

NOV ŽIVILSKI KOMBINAT

V bližini Prištine na Kosmetu, so začeli graditi velik živilski kombinat. Samo hladilnica bo lahko sprejela 78 vagonov mesa, v silos pa bodo lahko shranili 5 tovornih vlakov žita; ledarna pa bo dnevno proizvajala 20 tisoč kg ledu.

Kaj bo prineslo leto 1955?

DRUŽBENI PLAN OKRAJA RADOVLJICA: V primerjavi z doseženo proizvodnjo v letu 1954 se bo povečala proizvodnja v okraju v letošnjem letu za 11%. V Železarni na Jesenicah bodo povečali obseg proizvodnje z ozirom na leto 1954 za 6000 ton. To povečanje bo možno doseči predvsem s povečanjem kapacitetami valjarne ter nekaterih drugih predelovalnih obratov. Kemična tovarna v Podnartu je svoj proizvodni program v letošnjem letu usmerila v prvi vrsti na proizvodnjo sredstev za površinsko obdelavo kovin (galvanotehnični preparati in sredstva za fosfatiranje). V programu za letošnje leto pa imajo tudi poskusno proizvodnjo nekaterih novih proizvodov. Lesno industrijsko podjetje na Bledu bo v letošnjem letu še nadalje znizalo obseg proizvodnje rezanega lesa, z istočasnim zniževanjem zmogljivosti žagarskih obratov, medtem ko se bo predelava lesa povečala za 33%. Podjetje predvideva novo proizvodno lesnih vrvi, sredic za panel plošče, lameliranih vrat in lesne moke. »Elan« v Zgošči, ki si gradi nove prostore, bo povečal obseg proizvodnje za približno 25%, ravno na osnovi novih proizvodnih kapacitet. Tovarna drobne lesne embalaže v Vintgarju bo dvignila proizvodnjo za 3%; največje povečanje bodo beležili pri zabojih (za 17%), medtem ko bodo znizali razrez hlodovine za 9%. Zaradi izredno slabih obratnih prostorov in pretežno zastarelih strojev, bodo izkoriščali le 60% svojih proizvod. kapacitet. Tudi tovarna čipk in vezenin na Bledu bo predvidoma povečala svojo proizvodnjo za približno 27%, medtem ko bo industrija sukna v Zapužah beležila porast proizvodnje v višini 12 in tkalnica v Otočah za približno 26%.

hodnje leto, bo dohodek dopolnilne dohodnine za približno 7 milijonov dinarjev večji kot lansko leto. Vendar bo davčna osnova ostala ista kakor v letu 1954.

GOZDARSTVO

Za graditev individualnih stanovanjskih hišic bo v letošnjem letu zagotovljenih 3 tisoč kub. metrov lesa iz rednih sečišč gozdnega gospodarstva. Pri gozduitvah se bo v letošnjem letu predvsem upoštevala zgorjnjesavska dolina, kjer bodo nadaljevali z ureditvijo hroudurniških področij. Ureditvena dela v gozdovih pa bodo izvajana na Pokljuki in Mežakliji.

Vso pozornost v letošnjem letu pa bo treba posvetiti reševanju odnosov med gozdnim in pašnim gospodarjenjem, ki mora dobiti zakonsko osnovo.

DRUŽBENI PLAN OKRAJA KRANJ:

Urejanje gozdov (taksacija) in v lanskem letu izve-9000 ha gozdov.

dene analize strukture naših gozdov so pokazale, da so dosežane cenične lesnih zalog in prirastka v precejšnji meri realne in da ni računati z različnimi v zalogah, ki bi dopuščale večjo sečnjo od trenutno planirane.

Da bi izboljšali položaj v naših gozdovih, ki imajo povprečno le polovico normalne lesne zaloge, je potreba zmanjšati sečnjo pod količino letnega prirastka. Predvideno je, da bomo črpali prirastek za letošnje leto v povprečju za vse gozdove v višini 99%.

V obstoječih gozdnih drevesnicah (predvideno je, da bo v prihodnje drevesnica v Podbrezjah oskrbovala s sadikami vso Gorenjsko), je treba zagotoviti potrebno število sadik za pozgodovanje. Prav tako je treba nadaljevati s teksacijo nedržavnih gozdov na območju občine Selca, Zali log in deloma Tržiča, na skupni površini približno 9000 ha gozdov.

Mojstrska šola na Jesenicah?

Našim železarnam je potrebno 1000 mojstrov in nekaj sto tehnikov

Menda ni podjetja, ki bi se lahko pohvalilo, da ima dovolj strokovnjakov. Se posebno pomanjkanje strokovnega kadra pa je v kovinski in metalurški stroki, zato ni čudno, da povsod občutimo stalno skrb za pridobitev kvalificiranega in predvsem visoko kvalificiranega kadra. Lanskoletni plenum sindikatov metalurških delavcev Jugoslavije je ugotovil nujnost obnove delavski tehnikumov. Upravni odbor združenja jugoslovanskih železnar je podaril nujnost vzgajanja metalurških kadrov v mestih največjih železnar v Zenici in pa Jesenicah. Nedavno so na sindikalni skupščini v Mariboru ugotovili, da so pokazali absolutni delavskih tehnikumov veliko sposobnost, zato bodo dali vzpodbudo za ponovno ustanovitev delavskih tehnikumov.

Pouk bi trajal 3 leta, z 18 urami tedensko, tako da bi ga lahko obiskovali delavci poleg redne zaposlitve v podjetju. Tudi Tehnična srednja šola z metalurškim odsekom sedi na Jesenicah, kjer je doma železarska tradicija. Mnogi dijaki jeseniške, javno mnške, radoviške, breznjske, bistriške in kranjskogorske gimnazije, bi se po končanem četrtnem razredu radi vpisali v to šolo. Za večino njih je vpis na ljubljansko TSS namreč znatno predrag.

Gospodinjski tečaj je končan

Z zanimivo razstavo je bil pred kratkim zaključen gospodinjski tečaj v Poljanah. Tečaj so obiskovala dekleta iz vse bližnje okolice, predvsem iz hrbitovskih vasi, katerim so predavanja o gospodinjsstvu zlasti koristila, saj imajo ravno te najmanj možnosti spoznavati sodobno gospodinjsvo.

Tečaj je vodila izkušana gospodinja Franca Miklavčič, ki ima tudi največ zasluga, da je tečaj dosegel svoj namen. Da so se dekleta naučila veliko novega dokazuje tudi razstava, ki so jo pripravili po končanem tečaju in katero si je z velikim zanimanjem ogledalo veliko število ljudi.

Kmetijski svetovalec?

Kaj bomo delali v sadovnjakih?

Pogostokrat vidimo v naših sadovnjakih, kako peša rast drevev; listje je majhno in bledikavo, sadje je drobno in krčljivo kar je znak, da primanjkuje drevev hrane. Sadno drevev je lačno in škropljenje ter drugi ukrepi ne zaležejo, če redno ne gnojimo.

Gnojiti je treba vsako leto spomladi ali jeseni, kar je odvisno od gnojila. Gnojila, ki delujejo počasi spravljamo v zemljo jeseni, gnojila, ki učinkujejo hitro pa zgodaj spomladi.

Letošnje spomlad je na razpolago dovolj umetnih gnojil in to razmeroma poceni, To priložnost moramo izkoristiti tudi za povečanje pridelkov v naših izčrpanih sadovnjakih, zlasti za gnojenje travniških nasadov in tudi za gnojenje mladega sadnega drevja.

Travniške sadovnjake gnojimo uspešno z umetnimi gnojili, ki jih raztopljene vbrzjavamo od februarja do konca aprila. Izbere mo fišta gnojila, ki se dobro topje v vodi. Na 100 litrov vode vzamemo 10 kg umetnega gnojila, tako da dobimo 10 odstotno raztopino. Vzamemo lahko 2 kg superfosfata, 6 kg amonijevnega ali čilškega solitra ali amonijevnega sulfata ter 3 kg kalijeve soli.

Odtelantno gnojilo raztopimo v vodi in pustimo 10 minut. Z motorno ali prevozno škroplilnico gnojimo le s čisto raztopino. Razpršilne palice zamenjamo z gnojilnimi palicami.

Teškoče gnojilo vbrzjavamo v zemljo od 15 do 25 cm globoko.

Frane Cijan

Žreb je odločil

Končno smo se menda vsi oddahnili. Zrebanje je že za nami. Preteklo nedeljo zvečer smo v okviru javnega veselja večera, ki je bil v dvorani kina »Storžič« v Kranju, izžrebali nagrade, ki so jih za naše naročnike podarila številna podjetja na Gorenjskem. Povedati moramo, da smo nekaj nagrad združili, tako da smo povečali njih vrednost, s tem pa se je seveda zmanjšalo število nagrad. Razen tega pa se je v zadnji številki poigral tudi tiskarski škrat, ki nam je izpustil kar dve številki pri seznamu nagrad. Gotovo ste sami opazili, da manjkata številki 13 in 14 in da je v resnici samo 63 nagrad in ne 65. Upamo, da ste nam to napako opostili.

Iz nagrad, ki so nam jih poslala podjetja, smo oddvojili 6 nagrad za izžrebanje na veseljem večeru in sicer je šest prijateljev našega lista prejelo dva para čevljev, srajco, termofofor, frofotirko, blago za nočno srajco, dve steklenici žganih pijač, čokolado in knjigo (ki jo je prispevalo naše uredništvo). Prav tako smo nagradili z dvema steklenicama žganih pijač in dvema čokoladama dva člana komisije za žrebanje. Nagrado je prejela tudi tovarišica, ki je vlekla iz posebne bobna številke naših naročnikov.

Tako smo torej podelili tiste nagrade, ki niso bile izžrebane za naše naročnike. Prepričani smo, da se s tem strinjajo tudi oni, ker pravzaprav niso bili zaradi tega prav nič prikrajšani. Se nekaj besed o našem žrebanju. V posebnem bobnu smo imeli listke s številkami pošl in zaporednimi številkami naročnikov. V boben pa smo dali samo tiste številke naročnikov, ki so poravnali naročnino za tekoče leto. Tako smo se tudi že pred tedni domeni. Tovarišica, ki je bila prav tako izžrebana, pa je potem vlekla listke iz bobna; posebna komisija, ki sta jo sestavljala dva izžrebana poslušalca veselja večera in dve tovarišici iz naše uprave pa so potem izžrebano število preverili in poiskali ime srečnega izžrebana v seznamu, ki so ga imeli člani komisije.

Toliko torej o velikem nagradnem žrebanju. Seveda žreb ni bil naklonjen vsem, kateri pa so se imeli srečo, pa preberite spodaj:

- 1. Andrej Stenovec, Dragočanja 9 p. Smednik, steklarske in pleksarske lopatice; 2. Zavrli Jože, Velesovo 25 p. Cerklje, rezila za obličje; 3. Ostrman Tončka, Senčur 60, usnje za aktovko; 4. Markun Aleš, Srednja vas 2 p. Senčur, zavitek sladkarij; 5. Langus Julka, Gorjuše 44 p. Boh. Bistrica, 10 za-

Slavko Ropret, Senčur 190, 4,40 metre temno rjavega delena; 40. Ing. Janez Perovšek, Stritarjeva p. Kranj, 4,30 m flanele za pidžamo; 41. Blaž Pavlič, Sp. Brnik 2 p. Cerklje, 5,50 m vzorčastelega boga za haljo; 42. Ančka Aleš, Topole p. Mengeš, 6,20 m svetlo modre flanele; 43. Tončka Kačivnik, Naklo 107, 4,25 m rdečega detfina; 44. Lovro Mubi, Sp. Bela 9 p. Preddvor, 4,20 m modrega detfina; 45. Anton Jereb, Zabukovje 5 p. Kranj, popelinasta srajca in kravata; 46. Stane Preša, »Iskra« Kranj, popelinasta srajca in kravata; 47. Francka Pintar, Poljanska cesta p. Skofja Loka, popelinasta srajca in kravata; 48. Jakob Bogataj, Gabrška gora p. Poljane, mizici za šah in radio; 49. Minka Justin, Mejni trg 15 p. Skofja Loka, namizna svetilka; 50. Peter Kalan, Binklec 17 p. Skofja Loka, stenska ura; 51. Ivan Jan, Zeleze 73 p. Bled, 10 kg žičnikov; 52. Stanko Vrhčok, Velesovo p. Cerklje, 3 m volnenega ženskega blaga; 53. Jože Brgant, Breg 1 p. Zirovnica, 2 kg predene volne; 54. Anton Zagar, Prebačevo 54 p. Kranj, 2 prostorniska metra drv; 55. Marija Pokljukar, Zarpj 62 p. Bled, 50 kg sladkorja; 56. Herman Bajda, Gorenja Sava 3 p. Kranj, 15 kg žime; 57. Ivan Pernuš, Ljubljanska 2 p. Kranj, usmerjevalec za polnjenje akumulatorjev; 58. Angela Knific, Ljubljanska 58 p. Tržič, dvokrilno okno z roletom; 59. Andrej Sajovic, Olsčevk 22 p. Senčur, prešita odeja; 60. Ivan Bergant, Podgorje 76 p. Kamnik, usnje za moški površnik; 61. Marija Oblak, Podbrezje je 47 p. Duplje, avtomobilska guma 550 krat 16 z rdečim žigom; 62. Rozalija Pogačnik, Ljubno 58 p. Podnart, radio aparat »Tesla«; 63. Maks Sink, Delnica 10 p. Poljana, radio aparat »Kopaonik«.

Volivcem v premislek

To kar se je zgodilo približno pred štirinajstimi dnevi v gostilni Janeza Bolka v Gradu pri Cerkljah, se menda ni zgodilo prvikrat. Ze večkrat je bil med prvimi gostilničarji pretepači predsednik občine iz Cerklj Franc Martinjak.

20. marca proti večeru je v omenjeni gostilni sedel tudi predsednik. K njemu je prišel Miha Begelj iz Dvorja in ga vprašal, kako je s temi razlagami gozda in druge zemlje, kjer bo letališče, in če bi on lahko dobil v zamenjavo za izglubljeno zemljo neke drugje drugo parcelo. Martinjakov odgovor je bil prav gotovo za večino naših državljanov skoraj neverjeten. Begelja je prijel za lase, mu jih nekaj izpulil in ga še oklofutal. Podobno je obravnaval potem še s Francem

Iz Kamnika

Zobna ambulanta v Kamniku je dobila nov röntgenski aparat, proizvod RR zavoda v Nišu. Pri organizaciji razvijanja röntgenskih filmov je sodeloval fotoklub kamniške gimnazije.

Pred letom dni je bil preseljen v Ljubljano Katastrski urad bivšega okraja Kamnik. S preselitvijo urada je zelo oteženo poslovanje, poleg tega pa imajo stranke tudi velike stroške za potovanja v Ljubljano. Inicijativni odbor bodoče kamniške komune je zato sklenil, da bo zahteval od OLO Ljubljana - okolica naj spet vrne katastrski urad. To je tudi želja prebivalstva vsega kamniškega okoliša, saj pomeni zdaj vsako potovanje do katastrskega urada tudi veliko izgubo časa.

Smrtno se je ponesrečil

Preteklo nedeljo se je pripetilo v Železarni Jesenice druga obratna smrtna nesreča letošnjega leta. Stanko Zupan, star 43 let, ki je bil zaposlen kot vodilni delavec pri stiskalnici, pod žerjavom v starem železu, je postal žrtev nesreče. Ko je dvignil žerjavovodja z grablcom 3 tonsko svinjo in jo položil na zadnji del ozkotirnega platona, se je ta zaradi teže svinje in grabilca, ki tehtata skupaj okrog 5 ton nagnil, da je svinja zdrsula z vagončka in vrgla vagon nazaj. Odbit vagon je udaril v bližini stoječega Zupana v glavo in mu prizadel

smrtno poškodbo. Ponesrečeni Zupan, doma iz Zirovnice, za pušča ženo ter dva otroka. Cetuudi 50% invalid iz NOB, je bil vesten delavec in zelo ljubljlen med svojimi tovariši. Pogreba, ki je bil minuli torek v Zirovnici sta se poleg zastopnikov podjetja in številnih sodelavcev udeležila tudi godba na pihala in pevski zbor jeseniške Svobode. Ponesrečeni Zupan je bil druga smrtna žrtev obratne nezgode jeseniške Železarne v letošnjem letu in je resen opomin vsem delavcem, da upoštevajo predpise oddelka za tehnično zaščito dela.

Od petka do petka

V razpravi sta štatura ..

Ze pred časom je bila v Beogradu ustanovljena zvezna komisija za ustanovitev komun v Jugoslaviji, ki jo vodi podpredsednik zveznega izvršnega sveta tov. Edvard Kardelj. Zvezna komisija ima tri podkomisije in sicer za občinske in okrajne statute ter za teritorialno upravno razdelitev. Podkomisija zvezne komisije je že pretekli teden pričela razpravljati o statutu kranjske občine. Razprava je imela širši, načelni pomen, kajti, ko bo statut kranjske občine sprejet, bo veljal kot vzorec za vse ostale statute občin v naši državi.

Ena prvih nalog zvezne komisije za ustanovitev komun je, da pregleda statute okrajev in občin, in da v imenu zveznih organov izreče svoje soglasje. Po končni odobritvi bo statut kranjske občine predložen zvezni komisiji, ta pa ga bo predložila zveznemu izvršnemu svetu in zvezni ljudski skupščini. Ustavni zakoni namreč ne predvidevajo procesa izdelovanja občinskih statutov ter je zaradi tega potrebna tudi soglasnost zvezne ljudske skupščine. Ta bo morala sprejeti odločbo, da ljudski odbori lahko sprejemajo svoje statute, ki jih bodo zelo verjetno potrjevale republiške ljudske skupščine.

Po končani razpravi o občinskem statutu Kranja, je podkomisija zvezne komisije za ustanovitev komun pričela razpravljati o statutu okr. Kranj. Tudi ta razprava je načelna, kajti po okrajnem statutu Kranja bodo izdelani statute vseh naših novih okrajev. Dokončno redigirano besedilo okrajnega statuta Kranja bo odobrila pozneje še zvezna komisija za ustanovitev komun in zavzela dokončno stališče glede posameznih vprašanj statuta in kot celote. Razprava o tem statutu pa še ni zaključena.

Pretekli teden je v Beogradu zasedala skupščina zvezne zunanjetrgovinske zbornice, ki jo je v imenu zveznega izvršnega sveta pozdravil član zveznega izvršnega sveta Osman Karabegović. V svojem govoru je predvsem poudaril, da moramo tudi v naši zunanji trgovini pričeti z največjo štednjo, ki se začne pri nepotrebnih obiskih v inozemstvu. Naša zunanja trgovina bo morala odpraviti vrsto pomanjkljivosti, razen tega pa bodo morali ljudje, ki delajo v njej, bolj razviti čut družbene odgovornosti in discipline. Nepotrebna potovanja v inozemstvo so že postala skoraj problem in zategadelj moramo vprašati, koliko so delavski sveti in upravniki v naših kolektivih sklepali o potrebi potovanja v inozemstvo. Vse kaže, da zelo malo in bodo ti organi samoupravljanja morali posvetiti temu veliko več pozornosti. Zvezni izvršni svet namerava izdati poseben predpis, ki bo točno določal, v čigavo breme bodo šli stroški potovanj v inozemstvo, v našem primeru v breme skladov podjetij. Prav tako bo s posebno odločbo določeno, da morajo o potovanjih sklepati delavski sveti in ne kakor doslej, ozek krog ljudi, v nekaterih primerih celo posamezniki. Posebno vprašanje naše zunanje trgovine so tudi zaščitni znaki. Uvesti bo treba kontrolo nad kvaliteto izdelkov, ker se je marsikje dogodilo, da so naše blago enake ali boljše kvalitete kupovali po nižji ceni kot iz drugih držav.

Tudi v zunanji trgovini štednja

Pretekli teden je v Beogradu zasedala skupščina zvezne zunanjetrgovinske zbornice, ki jo je v imenu zveznega izvršnega sveta pozdravil član zveznega izvršnega sveta Osman Karabegović. V svojem govoru je predvsem poudaril, da moramo tudi v naši zunanji trgovini pričeti z največjo štednjo, ki se začne pri nepotrebnih obiskih v inozemstvu. Naša zunanja trgovina bo morala odpraviti vrsto pomanjkljivosti, razen tega pa bodo morali ljudje, ki delajo v njej, bolj razviti čut družbene odgovornosti in discipline. Nepotrebna potovanja v inozemstvo so že postala skoraj problem in zategadelj moramo vprašati, koliko so delavski sveti in upravniki v naših kolektivih sklepali o potrebi potovanja v inozemstvo. Vse kaže, da zelo malo in bodo ti organi samoupravljanja morali posvetiti temu veliko več pozornosti. Zvezni izvršni svet namerava izdati poseben predpis, ki bo točno določal, v čigavo breme bodo šli stroški potovanj v inozemstvo, v našem primeru v breme skladov podjetij. Prav tako bo s posebno odločbo določeno, da morajo o potovanjih sklepati delavski sveti in ne kakor doslej, ozek krog ljudi, v nekaterih primerih celo posamezniki. Posebno vprašanje naše zunanje trgovine so tudi zaščitni znaki. Uvesti bo treba kontrolo nad kvaliteto izdelkov, ker se je marsikje dogodilo, da so naše blago enake ali boljše kvalitete kupovali po nižji ceni kot iz drugih držav.

ŠČETKE IN LONCI

Obrt v Komendi

POMLAD JE POČASI lezla v deželo. Krpe snega so se trdovratno držale senčnih leh, čeprav je sonce že prijetno gredo. Blatna cesta iz Kamnika v Komendo je bila skoraj prazna — srečal sem le nekaj kmeč-

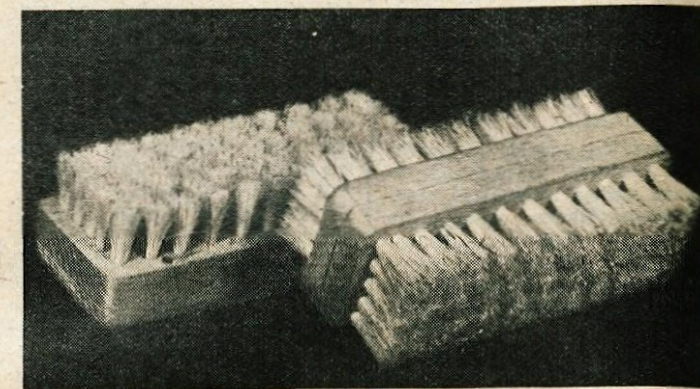
potem so pripravljene za izdelavo »krtač« in čopičev. Hodil sem iz prostora v prostor — nekje so izdelovali zidarske čopiče, druge ščetke in spet druge ribarice. Povsod pa sem videl, da so prostori popolnoma neustrežni, premajhni, premalo zračni, zato je v njih res težko delati. Ščetarna gradi nove prostore — strojno-mizarski oddelki je že v novi stavbi. Z izgradnjo le-teh ne bo izboljšano delo že zaposlenih, ampak bo dana tudi možnost razširitve obrata, s čimer se bo lahko zaposlilo še več Komendčanov, ki morajo sedaj odhajati na delo na Dupljo in v Kamnik.

Ščetarna gradi nove prostore — strojno-mizarski oddelki je že v novi stavbi. Z izgradnjo le-teh ne bo izboljšano delo že zaposlenih, ampak bo dana tudi možnost razširitve obrata, s čimer se bo lahko zaposlilo še več Komendčanov, ki morajo sedaj odhajati na delo na Dupljo in v Kamnik.

V SLOVENIJI je lončarstvo gotovo ena najstarejših obrti. Opisuje jo že Valvazor in zlasti omenja Mengeš, Komendo in Mlako kot kraje, kjer je najbolj razvito.

Ta obrt danes opada. Ker izpodrivajo štedilniki in električni kuhalniki stare kmečke peči, kjer so kuhali v prevezanih loncih, zasledimo sedaj v redko katerem gospodinjstvu še glinasto posodo. Prav zaradi tega

bodo morali verjetno komendski lončarji preusmeriti svojo proizvodnjo predvsem na izdelovanje okrasne keramike.

V ZIMSKIH MESECIH je v »Bukovski gmajni« zelo živah-

A. CEBULJ

kih voz in nekaj kolesarjev. Na tej cesti skoraj nikoli ni večjega prometa, edino kadar je v Kamniku semenj, je malo živahnije. Glavna vez tega kraja z ostalim svetom je avtobus, ki vozi iz Cerklj v Ljubljano.

Komenda je obsežna, lahko bi rekli tudi mogočna vas z dokaj pestro zgodovino. Prvotno je bila tipično gorenjsko kmečko naselje — z leti pa, ko se je prebivalstvo vedno bolj množilo in so si mnogi morali poizkušati drugačne zaposlitve, je vedno bolj postajala obrtniški kraj. Zemlja ni mogla rediti vseh in tisti, ki niso hoteli zapustiti rodnega kraja, so si služili kruh z najrazličnejšim rokodelstvom.

Domača obrt se je tu razvila že zelo zgodaj, predstavlja pa tudi še danes močan vir narodnega dohodka komenske občine. Razen splošnih obrtnikov, ki skrbje za vsakodnevne potrebe kmetijskega kraja, sta razviti predvsem dve obrti, ščetarstvo in lončarstvo.

To obrt opravljajo danes še mnogi zasebniki, a glavna proizvodnja ščetk je le omejena na »Ščetarno«, ki zaposluje okoli 62 ljudi. Tu izdelujejo ščetke: za čiščenje parketa, oblek, čevljev, konj, rok, za ribanje, ščetke iz jeklene žice itd.; omejena: ročna, sobna, brivska, zidarske itd. Kot surovina služijo ščetarjem svinjske ščetine, konjska žima, sirk in kršinove koreninice, »fibris« (stebela rastline iz Afrike, ki jih pa žal danes ni moč dobiti), dalje umetni vlakna (nylon, krenol).

Izdelovanje je pravzaprav precej primitivno, osnovano je na tipično ročnem delu in to predvsem zaradi tega, ker bi s strojno izdelavo (tudi če bi bila mogoča), nikdar ne dosegli take kvalitete, kot z ročno.

OGLEDAL SEM SI vse prostore ščetarne. Jože, ki me je spremljal, mi je sproti razlagal.

V prvem prostoru — povprečno veliki sobi — je v zadušljivem prašnem zraku sedelo kakih 10 do 12 deklet. Roke delavk, ki so togo sključene sedele ob nizkih dolgih mizah, so obračale, razvrščale, urejale, izbirale, upogibale in pritrjevale ščetine s tolikšno naglico, da sem le težko opazil, kaj pravzaprav počenjajo. Le razkvi kašelj jih je včasih za hip odvrnil od dela. V prostoru je kljub temu, da sta bila oba okna odorta na stečaj, ležala megla prahu, nesnage in majhnih ščetinic, ki je silno zorno legala na pljuča in dražila grlo.

Večno pokašljevanje delavk me je vznemirilo. Mislim sem že, da mora biti to delo silno nezdravo. Pojasnili pa so mi, da doslej še ni bilo nobenih obojenj.

Pot od ščetine do ščetke je dolga. Ščetine, ki pridejo iz tovarn usnja (Kamnik, Vrhnika), je treba prekuhati, čistiti, sortirati, izbrati, razvrstiti in šele

Staro perilo, ki je izgubilo svojo nekdanjo barvo, lepo osvežimo na prav enostaven način. V posodo, napolnjeno z vodo, kanemo nekaj kapljic modrega ali rdečega črnila. V to obarvano vodo namočimo nato kose perila, ki jim želimo vrniti nekdanjo svetlo modro ali rožnato barvo. Biti pa mora popolnoma mokro, še neožeto. To perilo za tem temeljito premešamo, ga vzamemo iz vode, razprostrimo na vrv in pustimo, da se voda sama odteka.

Polirne okvire očistimo s kosom jelenove kože, ki jo namočimo v vodi, kateri smo dodale nekoliko salmijaka. Takoj po čiščenju zbrišemo okvire še s suho krpo.

Z jesenic

Organizacija RK terena Sava je s pomočjo terenskih odborov SZDL organizirala drugo zdravstveno predavanje v domu Svobode, in sicer za žensko mladino. Odbor je obvestil tudi vodstvo jesijske gimnazije, zato uspeh ni izostal. Izčrpno predavanje s skloptičnimi slikami, ki ga je imel dr. Milan Ceh, dekleta verjetno ne bodo tako hitro pozabila. V imenu navzočih se je predavatelju zahvalila mladinka Boža Bertoncelj.

DRUŽINSKI POMENKI

Letos kraljuje barva veselja

Stroga in ploska H linija, ki ji jili so jo vsi modni ustvarjalci, je v zadnji jeseni zavladovala vendar so se potrudili, da bi ji Parizu, je dobila v letošnji pomladi mehkejšo, ljubkejšo potezo. Dopolnjujejo jih najrazličnejše cvetice, ki jih najdemo pomlad spremenil svoj H v iz-

vseposvodi: velike in sanjave na večernih oblekah, majhne in živahne na klobučkih, na bluzah in šalih pa se cvetke nežno prepietajo v uvezenih girlandah.

Arhitektonska osnova nove mode je še vedno črka H. Osvo-

razito A linijo, za katero že sedaj lahko rečemo, da se bo v ženskem svetu z uspehom uveljavila. Nova silhueta obleke ima pas RECEPT ZELJNATI ZAVITEK Z malo olja ali masti zamesite testo kot za običajni zavitek in ga pustite nekoliko počivati. Nato pregnete mizo s čistim prtom in na njem, kar se da tanko razvalčate testo. Povrhu ga premažite z oljem, da se ne bo trgalo. Ko ste s tem gotovi, ga enakomerno potresite s praženim zeljem, zvijete in položite v namazem pekač. Nadev pripravite takole: naribano ali z običajnim nožem zrezano zelje pražite v 10 dkg masti ali olja v katerem ste razstopili nekaj kock sladkorja. Pred praženjem pa je treba zelje še osoliti, pokapljati z vinškim ali kakim drugim nemočnim kisom ter ožeti. Ko je zelje prepraženo ga pomešajte še z drobno zmletim poprom.

Drobni nasveti

Emajlirane kadi zribamo s ščetko in milom, izplaknemo z vodo, nato pa jih zdrgnemo s krpo, namočeno v bencinu, petroleju ali terpentinu. Rumenkaste madeže na dnu kadi in pod pipo pa odstranimo z razredeno solno kislino (pazite na roke!) in izperemo z vodo.

Polirne okvire očistimo s kosom jelenove kože, ki jo namočimo v vodi, kateri smo dodale nekoliko salmijaka. Takoj po čiščenju zbrišemo okvire še s suho krpo.

Staro perilo, ki je izgubilo svojo nekdanjo barvo, lepo osvežimo na prav enostaven način. V posodo, napolnjeno z vodo, kanemo nekaj kapljic modrega ali rdečega črnila. V to obarvano vodo namočimo nato kose perila, ki jim želimo vrniti nekdanjo svetlo modro ali rožnato barvo. Biti pa mora popolnoma mokro, še neožeto. To perilo za tem temeljito premešamo, ga vzamemo iz vode, razprostrimo na vrv in pustimo, da se voda sama odteka.

Vzgojni pomenki

Na pragu življenja

Trinajsto življenjsko leto ni prav nič razveseljivo niti za starejše ljudi niti za otroke. Starejši dajejo čisto odločno prednost ali »zlato dobi« do desetih — nekateri celo do petih let — ali pa se bolj ogrevajo za šestnajsto leto, ki začne kazati prve znake nesebičnosti in začetne življenjske resnosti. Neprimerno bolj jim je všeč odkrito, dojemljivo in spoštljivo obnašanje desetletnika, zlasti pa njegov sorazmerno skromen značaj. Prav tako so bolj veseli komaj porojene zavesti odgovornosti šestnajstletnika, na stajajoče deviške lepote deklic in prvih znakov moškosti, trdnosti in moči pri dečkih. Velika impulzivnost, občutljivost in razdražljivost, nenadni surovi in celo sovražni izbruhi pa tudi zaradi pubertete nastajajoča telesna nesorazmerja trinajstletnika — vse te stvari so starejšim manj pri duši in ima že zategadelj trinajstletni državljan otežekeno položaj v družbi ostalih otrok pa tudi v očeh starejših.

Tudi s stališča mladega človeka samega so ta leta zorenja najbolj neprijetna v celotnem razvoju. Na vprašanje, katero triletno obdobje se jim zdi v njihovem življenju najlepše, bodo pač zelo redki odrasli ljudje odgovorili, da je to doba od 12. — 14. leta, doba pubertete.

Če hočemo torej razumeti otrokovo, včasih kar nenavadno ponašanje v teh kritičnih letih — in razumeti ga moramo, če hočemo otroku pomagati in ga vzgajati — tedaj se moramo poglobiti v notranje življenje tega pubertetnika, se dokopati do jasnih spoznanj, kaj se v tem mladem človeku dogaja, pa nam bo prihranjeno marsikatero neljubo presenečenje, jeza, skrb ali celo nepotreben strah.

Doba med 12. in 14. letom je tisti čas, ko doraščajoči mladi človek stremi po osamosvojitvi in samostojnem delovanju, pri tem pa vedno znova podlega slabobavljanim nagibom in nagonom. To je čas, ko doslej ljubka deklica postaja nenadoma velika in nesorazmerna, doklar ne dobi okroglih, ženskih oblik; to so leta, v katerih dobi dečki raskave, hrpave glasove, ki se prav nič ne ujemajo; ko postane njihova zu-

nanjost zanikrna, njihovo obnašanje proti odraslim pa predrzno, včasih kar neznosno. Kljub temu pa je ravno to obdobje odločilne važnosti in pomena za vse poznejše življenje vsakega posameznika, saj pomeni pravcati preokret v življenju ne samo civiliziranih ampak tudi primitivnih narodov. V tem ali najkasneje v 15. letu uvedejo primitivni narodi dečka v pravice in dolžnosti odraslih ljudi pri deklacijah pa označijo prehod iz deklacije v ženo celo s posebnimi obredi in ceremonijami. Doslej je bila življenjska pot mladega človeka zelo preprosta, kazala mu jo je družina in širila šola. Sedaj, med 12. in 14. letom pa zagledata fant in deklica nenadoma razpotje, od koder peljejo pot v različne smeri. Neodločeno stoji na pragu življenja: če v naslednjih dveh letih se bo treba odločiti, po kateri poti naj gresta. Istočasno prične pubertetnik izbirati prijatelje — in oni njega — iz mnogo bolj raznovrstnih krogov, kakor jih je pa poznal doslej, v osnovni izbere za prijatelja, onega pa ne, pride seveda nujno do močnih sooblikujočih vplivov posameznih prijateljskih zaključnih krogov. Podzavestno se podreja zahtevam in odločitvam te »klike« prijateljev, kjer si navadno osvoji prvenstvo ali »komando« ta ali ona »močnejša« osebnost. Na drugi strani pa je sam s seboj pred neprestanimi odločitvami: ali naj kadi ali ne, naj se potepa ali ne, naj stedi ali naj zapravlja denar. Njegov osebni ideal dobi vedno bolj trdne oblike, bolj in bolj mu je jasno spoznanje, kakšne vrste človek bi rad postal. Pri vseh teh življenjsko važnih odločitvah je na dlan, da so vplivi nanje zelo različni in od raznih strani. Naloga staršev je, da budno pazijo na omenjene spremembe, si pridobijo otrokovo zaupanje, predvsem pa preko tega zaupanja odločujoče vpliv. V nadaljevanjih črt skušaji ob analizi značilnih črt trinajstletnika ter odnosov do staršev učiteljev in odraslih sploh, kšvetliti nekatere napotke, ki naj pomagajo pri težavni in odgovorni nalogi.

Godčevo ime v Kranju ni neznanost. Med prve javne prikaze njegovega slikarskega dela so di prav razstava v Kranju l. 1939. Od tedaj do danes je pretekla vrsta let. Iz mladega absolventa zagrebške umetnostne akademije je zrasel zrel slikar, čigar opus, ki ga poznamo z razstav v Ljubljani, Zagrebu, Beogradu, Sarajevu, Skoplju itd., nam je to pot, čeprav v skrajni obliki (36 del), predstavljen tudi v Kranju v Prešernovi hiši.

Goddec je izrazil krajinar. Mogočen svet naših Alp se na njegovih platnih družu z mehkiimi obrisi skofjeloskih hribov, sivo otožnostjo obdravske pokrajine ali s soncem odeto obalo Istre. V dneh, ko gospodarita dež in megla, slika Ljubljano, Ptuj... in vrsto preprostih stvari, ki so na moč vsakdanje, a vendar zanimive in privlačne. Pretežno dela v olju, ki mu daje skoraj neomejene možnosti barvnega izraza. Goddec ostaja zvest resnični podobi sveta, ki mu je predmet upodabljanja. Je pravi realist: v svojem delu skušam biti iskren in resničen, brez iskanih efektov, dekorativizma in stilizacije. Barva mu je sredstvo,

ki dviga ubranost njegovih krajin in daje vsemu njegovemu delu bogato vsebino. Morda so prav zaradi tega njegovi motivi pozne jeseni, ko sivina umirajoče prirode poglubi človekova spoznanja, najboljše. »Jesens«, »Drava«, »Jesen ob Dravi«, »Motiv iz Ljubljane«, a tudi »Zima na vasi«, »Turnišče«, »Jabolka«, »Ribe« itd. so slike, ki ne morejo biti le predmet naše zanimanja, temveč tudi vir iskrenega doživljanja.

C. A.

„Dobri vojak Švejk“ v Loki

Haškov posmeh avstrijskemu militarizmu privablja že vsi prvo polovico našega stoletja gledalce po vsej Evropi v mnoga amaterska in polprofesionalna gledališča. Tudi v Sofiji Loki je pred nedavnim uprizorila igralska družina KUD »Tone Sifre« do srečno komedijo. V Loki so gledali »Švejka« že pred vojno, a pripomniti moramo, da je bila letošnja predstava mnogo boljša.

Zahtevno komedijo je dobro zrežiral France Finžgar, ki se

ni ustrašil niti dela z velikim ansamblom niti ne zahtevne scene. V veliko oporo sta mu bila igralec glavne vloge Pepe Guzelj in scenograf Pavle Zakelj. Tudi ostali igralci so več ali manj uspešno predstavljali žive kulise veselih Švejkovim dogodivščinam. Režiserjevo delo se je posebno pokazalo v šestih slikah (Lukašev kabinet) in sedmi (Na cesti). Finžgarja bi opozorili le na neskladnosti pri uporabi knjižnega jezika in domačega narečja. Opazile so se tudi jezikovne napake, ki pa seveda izvirajo iz slabega prevoda.

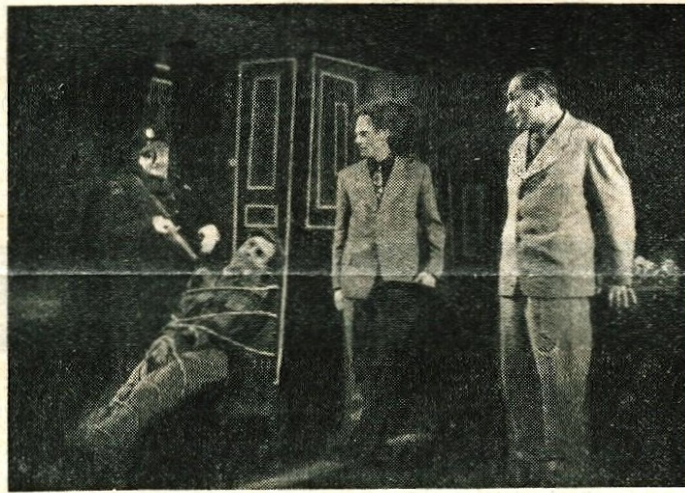
Ob tej četrti premieri loške igralske družine je izšla tudi žal šele druga številka — »Prosvetnega lista«. V dveh letnikih je povedal Ločanom toliko zanimivega o domačem kraju, predvsem pa pomagal spoznavati prizadevanja igralske družine, da ne smemo dopustiti, da bi prenehali izhajati. Upajmo, da ga bo urednik Branko Berčič le obdržal na nogah, posebno še, če bo list odslej obravnaval razen preteklosti tudi aktualne probleme naših dni.

—j—

Ustanovitev muzejskega društva v Kamniku

Res je čudno, da v Kamniku še ni muzejskega društva, saj je v tem kraju sloviti Sadnikarjev muzej, v katerem so zbrani številni dokumenti in primerki obrtne in kulturne dejavnosti mesta in okolice in mnogo drugih zbirk in spomenikov. Vsekakor je potrebno, da se nadarjuje delo neumornega zbiralca naših folklornih in zgodovinskih znamenitosti, ki jih je še mnogo po našem podeželju. Ob nezumevanju lastnikov propada marsikaj, kar bi spadalo v enoten in stalno oskrbovan muzej. Zato bo imelo društvo, ki se je osnovalo na pobudo Sveta za prosveto in kulturo pri LOMO Kamnik, široko področje dejavnosti. V njegovo skrb sodi tudi zbiranje dokumentov iz NOB in ureditev dokumentov in zgodovinske gradiva, da se ob časa ne uniči. Marsikaj se je med okupacijo porazgubilo in uničilo, s sodelovanjem vsa prebivalstva pa bo mogoče društvu marsikaj rešiti in postaviti na svoje mesto.

MED ČLANE PREŠERNOVE DRUŽBE BO RAZDELJENIH VEČ STO DOBITKOV MILLJONSKE VREDNOSTI. ZATO POHITITE Z VPISOM!

Prizor iz melodrame Josepha Kesselringa »Arzen in stare čipke« na odru Prešernovega gledališča v Kranju

Anton Čufar »Ameriška tatvina«

Tokrat je na mekinjskem odru v Kamniku goslovalo Prosvetno gasilsko društvo iz Vodice s Čufarjevo komedijo »Ameriška tatvina«. Komedia, ki predstavlja disharmonijo stare in nove miselnosti, je bila lepo sprejeta. Od vseh letošnjih gostovanj v Mekinjah je bilo nedvomno to najboljše.

Igralska družina iz Vodice se nam je predstavila kot dober igralski kolektiv. Celo skupinski odskri prizori so bili zadovoljivo podani in bili so še dokaj razgibanji. Najboljšo odsko izvedbo je pokazala Agata (žena veletrogovca), ki je poleg Petra Hanzliča (veletrogovca) najbolje odigrala svojo vlogo. Njena hči Elin in oskrbnik Tine sta vnašala v igro dokaj živahnosti, le v igri Ele se je čutilo premajhno poznavanje študentske duševnosti in življenja. Zelo dober je bil tudi Bogo, Elin zarobenec, ki je izredno karakteristično podal malomeščanskega sina z vsemi, za take ljudi tipičnimi predsodki. Njegov oče, bančnik Krajec je dal lik umirjenega špekulanta, ki ga razdor sinove zaporoke ne spravi s tira. Student Kržišnik je z vlogo nekoliko pretiraval, detektiv pa se veseskoji ni mogel otresti odbijajoče afektiranosti. Hišna Spelca ni učinkovala s svojo monotono izreko in je bi-

la mestoma celo nerazumljiva. Imena igralcev, kakor vidite, nisem omenil, to pa zato, ker so jih tudi na lepkih izpustili (bojazen pred kritiko ali kaj?). Tiskani lepaki tudi niso omenjali avtorjevega imena in režiserja, kar smatram za povrnost prireditelja.

Nedeljsko sončno vreme je zvalo Mengšane v naravo in dvorana je bila le slabo zasedena. Prisotni pa so dali lepo priznanje nastopajočim.

S. Šimec

Če pisec ne ve za kaj gre

V zadnji, sedmi številki gledališkega lista Prešernovega gledališča v Kranju beremo v članku J. Z. »Za kaj gre« med drugim tudi tole:

»Karitativna dejavnost menda nikjer na svetu ni dosegla takšnega obsega kot prav v USA. In morda se nikjer na svetu ne sprevača v tako nasprotja kot tam. Maksimalno potenco v svojem pozitivnem razmahu je dosegla v UNRRA poslanstvu. Ob zdajšnjih vojaških pomočih pa se nehoti porodi vprašanje — sicer malce čudno, vendar dosti verjetno, — če nimajo svoje korenine prav tako v dobrodelnem karakterju ameriške družbe...«

proizvodnja v ZDA je med obema vojnama, zlasti pa med drugo svetovno vojno izredno narasla. Po vojni je znašala industrijska proizvodnja v Združenih državah dve tretjini celokupne svetovne industrijske proizvodnje (brez Sovjetske zveze). V industrijo je bilo med vojno v ZDA investiranih 25 milijard dolarjev, kar pomeni, da je vrednost sredstev vložnih v industrijo narasla med vojno za celih 40%. Na novo se je med vojno zaposlilo 10 milijonov delavcev. Razen tega so ZDA postale največji izvoznik poljedelskih proizvodov. Izvoz žitaric se je po drugi svetovni vojni v primerjavi s predvojnimi izvozom povečal za 22-krat. V skladiščih pa so se razen tega nakopičile (in to celo med vojno!) ogromne zaloge jaje in mleka v prahu, surovega masla itd. Vse te proizvode je ameriška vlada odkupovala od farmerjev, da bi s tem preprečila padec cen poljedelskih proizvodov, kar bi destimuliralo proizvodnjo.

Za tako nakopičene rezerve v industrijskem potencialu in v poljedelskih viškinih je bilo treba poiskati določene »ventile« in ti »ventili« so se našli najprej v obliki zakona o namenu in posojilu (še za časa vojne), nato v obliki pomoči UNRRE, nato v Trumanovi doktrini, drugih poklonih ameriške vlade itd. Ti »ventili« pa niso pomagali izprazniti samo ameriških skladišč. Prepričani, ki so ga povzročili, je pomagal temeljito razpihati temne oblake krize, ki so se že zbirali na ameriškem nebu. Že 1944. leta ni bilo namreč izkoriščenih 15% celotnih industrijskih kapacitet v Združenih državah.

Prav tako kot so se spreminjali v kapitalističnem svetu in morda zakoni klasičnega kapitalizma danes ne veljajo več, so se spreminjale in preoblikovale tudi pojave oblike krize. Osebnosti in današnje pojave v ameriškem gospodarstvu prej imenovano novo obliko krize, kot pa izraz dobrodelnega karakterja ameriške družbe, razen seveda, v kolikor ne bi dobrodelnosti karakterja ameriške družbe iskal v ekscentričnosti ameriških starih devic, kot to dela avtor članka.

Za kaj torej gre? Gre predvsem zato, da je treba malo bolj poznati stvari, o katerih se piše in malo kritičneje pisati, če pisec noče, da potem vse njegove pisanje ne izpade samo kot pripomoček za polnjeno strani že itak skromnega gledališkega lista.

S. B.

Delavski razred in kultura

(Nadaljevanje in konec)

Socialistična demokracija nudi vse pogoje, da se vse te dobrine, od katerih je bil odrinjen — vračajo delavcu, neposrednemu proizvajalcu. Pri tem smo v javni upravi in v gospodarskem upravljanju s sistemom družbenega upravljanja dosegli že zavirljivo višino. S tem pa se samo po sebi pojavljajo vprašanja vračanja tudi kulturnih funkcij, kar je neprimerno težnja v socialistični demokraciji. Zbori proizvajalcev danes uravno rešujejo vrsto vprašanj socialne zdravstva, šolskega, zdravstva, kulturnega, sklepaajo o proračunih kulturne, amaterskih ustanov. Vse te naloge bo pa delovni človek, če mogel reševati mnogo bolje, če bo vztrajno in trdovratno boril za večje znanje, za večjo kulturo.

Sicer ne moremo reči, da v zgodovinskem razvoju preprosti delovni človek ni razvijal svojih kulturnih stremeljenj, svoje želje umetniškemu oblikovanju, po umetniškem oblikovanju. Drobni proizvajalci — kmetje in mali obrtniki — so se predstavljali ostanke prvotnega enovitega človeka; po teh drobnih proizvajalcih se je prenašala ljudska kultura (folklor); ti ljudje so gojili in ustvarjali kot spremljevalko svojih delovnih naporov skozi stoletja. (Spominimo se le na lepe izdelke celovske dobe ali pa n. pr. slikarje iz takih obrtniških družin — Šubići s Poljanske doline).

Kmet je bil nosilec ljudske poezije, pregovorov, rekov, vsega tistega neizčrpnega bogastva. Kjer so našle svoj navdih vse velike umetnine. Bajka, mitologija je tako nezavestno a globoko umetniško delo, iz katerega so črpali veliki umetniki renesanse. Ljudska tvornost bo morala biti tudi v bodoče eden izmed osnovnih navdihovalcev umetnika.

Ali — kapitalizem je razbil tudi to ljudsko tvornost s tem, da je pričel auditi preprostemu človeku takozvani »rni kruh kulture«. S ceninimi proizvodi, z vsakovrstno plažo brez globlje vsebine — z le zunanjo pašo za oči — je razbijal kulturno iniciativo preprostega kmeta in obrtnika. Zvestost in pomeni mu je serviral takšno lažjumljivost, da bi ga s tem odtrgal od razmišljanja o pereči družbeni stvarnosti, ga zazibal v sanje ter odmaknil od stvarnega življenja. Delavski razred je sicer s svojo borbo izsilil od kapitalista več prostega časa in s tem pičlo udeležbo na kulturnem življenju — a mu je ta istočasno nudil zgolj ceneno plažo, da bi bil dejansko še vedno odtrgan od višje kulture. Le nekateri posamezniki so se z lastnim naporom iztrgali iz te sredine ter se dokopali do večje izobrazbe, s čemer so jim postali dostopni tudi plodovi višje kulture. Tako moremo ugotoviti, da kapitalizem delovnemu človeku ni dal kulturnih dobrin pa tudi ne možnosti, da bi si razvil smisel za kulturno izživljanje.

Kakšni so cilji in perspektive delavske kulture danes, v pogorjih socialistične demokracije? Sicer smo že dosegli visoko stopnjo razvoja proizvodnih sil,

a se na drugi strani še ne moremo pohvaliti, da je na razpolago tudi čas, potreben za kulturni dvig in izobrazbo delovnega človeka. Zato je naša prva kulturno-politična naloga, da razne kulturne ustanove (Svobode, KUD, šole) posredujejo čim več kulture delovnemu ljudstvu. Cilj te delavske kulture pa je, ustvariti zopet enovitega človeka, izbrisati razlike med umskim in ročnim delom.

Nekateri pojmujejo socialistično kulturo napačno — tako, da bomo ustvarili čisto nekaj novega in zanimivega vse, kar je bilo doslej ustvarjenega. Razni moderni umetniki smatrajo, da ne velja vse to nič! Ali konkretno proletarska kultura ne bo prišla z oblakov, ampak je njeno bistvo predvsem, nadoknadi to, kar je delovno ljudstvo zamudilo, osvoboditi tisto, kar je bilo doslej veikega ustvarjeno v umetnosti, tehniki itd. Frenosti vse veliko in plemenito iz pretekle dobe. Pri tem ne gre zavračati ničesar, tudi ljubezenske poezije ne, saj je prav v njej toliko plemenitega, toliko človeškega. Nekateri bi namreč radi prikazali, kaj KUD daje kot duševno hrano le tisto, kar je v zvezi s politično-aktualnimi in aktivističnimi vprašanji, vodijo zato kar celo vojno proti ljubezenski poeziji in dialektičnemu izboru gledališkega dela. Zanesimo se na to, kar je že odpravil čas! Kaj bo ostalo od današnje umetniške stvaritve, je težko reči. To pa, kar se je ohranilo, pa je ostalo zato, ker je res kvalitetno. Klasična bo zato ostala — vse drugo bo čas odpravil. Politično-idejna izobrazba je sicer zelo važna, a ne edina. Novega človeka moramo

preobraziti v vseh smereh, ga privesti do vsestranskega udejstvovanja.

Danes nekatere objektivne okoliščine še branijo, da bi ročni delavec užival vse sadove najplemenitejšje kulture. Položaj se sicer boljša, a še vedno imamo opravka z delitvijo dela; zato kulturo »delajo« še vedno intelektualci, delavec pa je še vedno le njen konsument, jo le sprejema ali pa sodeluje v amaterskih družinah. Cilj pa je, da bo ročni delavec osvobojen sužnjske podrejenosti delitvi dela in bo istočasno producent in konsument kulture. Da bo delal n. pr. pri stroju, a bo istočasno tudi slikar ali pisatelj. Prvi pogoj za to pa je seveda čas za udejstvovanje v duhovnem svetu. Razvoj proizvodnih sil bo brez dvoma pripeljal do tega, da bo čas za družbeno potrebno delo nizek, ostali čas pa bo delavec lahko porabil po svojih volji in po svojih sposobnostih. Ameriški strokovnjaki so izračunali, da bi čez 20 let ob teh sredstvih, če bi vsi ljudje delali, potrebovali le 2-4 ure za zadovoljevanje svojih potreb! Atomska energija kot produktivna sila pa bo razbremnila človeka tako, da bo družbeno potrebno delo reducirano na minimum. Tako bo prav ta energija odprla vsek komunistično dobo. Tudi tu ne bodo vsi vsega znali. Ali važno je, da človek ne bo vse življenje privezan na določeni posel, kar ga otopi, ampak da bo imel možnost za široko pot razvijanja vseh svojih sposobnosti v poljubni smeri, da »Kdor ima v sebi Raffaela, bo lahko Raffael« (Marks).

To pa je zgodovinski smisel socialistične kulturne politike in s tem tudi smisel družbenega upravljanja v javnosti.

Manjka jim orožja

Kdor bi mislil, da v Komendici, ki je sicer res precej oddaljena od glavnih prometnih zvez in je torej, kot pravimo, »zakotni kraj« — ni razgibane družbenega življenja, bi se motil. Morda je redko v kateri gorenjski vasi tako živahno, kot ravno v Komendici. Najbolj živahno pa se mi zdi delo v strelski družini. Niti gasilci, niti kulturniki, niti ostali športniki niso toliko prizadevni, navdušeni in tako delavni — pa tudi nimajo toliko uspehov in načrtov — kot strelci. Našel sem jih ravno v ognju priprav za tekmovalne s strelsko družino tovarne »Titan«. Gustelj Hafner, ki je kljub temu, da ni več mlad, eden najmlajšjih v družini, se je ravno jezil, ker je na treningu dosegel tako malo krogov.

kot 100 članov, 5 članic in več kot 150 pionirjev. To so res visoke številke za tako vas, kot je Komenda.

Imeli so že več tekmovalnih sosednjih strelskih družin: imi, predvsem iz Kamnika (»Titan«, »Stol«, »Duplica«, »France Vidmar« itd.). Dobro so se odrezali lani avgusta, ko so na tekmovalju družin kamniškega sektorja na Duplici dosegli drugo mesto.

Gotovo največji uspeh pa so zabeležili na družinskem tekmovalju. Ne le zato, ker so zaradi doseženih rezultatov in množičnosti dosegli drugo mesto v republiki, ampak predvsem, ker je ta prireditev še bolj razširila in utrdila strelstvo v Komendici.

Res je morda, da komendski

Imajo komaj 3 vojaške puške, kar je za tako močno družino občutno premalo. Najhuje pa je, da imajo tudi komaj 2 zračni puški. Navdušenje med člani, zlasti pa med pionirji, je tolikšno, da bi jih morali imeti 10. Tovariši pridejo le redko na vrsto za streljanje in je tako onemogočen vsak sistematičen trening. Seveda bi si radi kupili vsaj zračne puške — a nimajo denarja.

Jasno je, da takšne razmere ne vplivajo samo slabo na rezultate, ki jih Komendčani dosegajo na tekmovaljih, ampak predvsem na razširitev organizacije.

Predsednik tov. Stane Grkman mi je dejal, — če bi bila dana materialna sredstva, bi se ta šport v našem kraju še mnogo bolj razširil.

Po tekmovalju na Duplici leta 1954.

Komendski strelci so začeli šele lani aprila. Prvo pobudo jim je dal navdušeni strelci, mladičnik Edo Plavec, ki je tudi največ storil pri organizaciji družine. Zal je bil letos službeno premeščen v Menges.

Začetki so bili zelo skromni, komaj 45 članov je pristopilo. Toda bili so to požrtvovalni tovarši, zato uspeh ni izostal. Tajnik tov. Jože Levstek mi je dejal, da ima danes družina več

strelci ne dosegajo na tekmovaljih tako blestečih uspehov, kot druge družine. Večji razmah in uspehe hromijo objektivne težave. Že od vsega začetka svojega delovanja se družina bori s pomanjkanjem materialnih sredstev. Pomoč, ki jo dobivajo, je zelo skromna — kajti v Komendici ni industrije, pa tudi Strelska zveza je posvečala doslej tej družini premalo skrbi.

Kratke novice

Kot vsako leto, je tudi letos TVD Partizan iz Nakla pri Kranju konec marca izvedlo svoj vsakoletni »smučarski dan«. Na dopoldanskem tekmovalju v tekah je med mladinci zmagal Rok Stros, pri pionirjih pa sta bila najboljša brata Edo in Viniko Zaplotnik. Na popoldanskih skakalnih tekmah na 22-metrski skakalnici se je zbralo 40 tekmovalcev. Pri članih je zmagal Pavel Grašič iz Podbrezj, najboljši med starejšimi mladinici je bil Edo Kuncič (Naklo), pri mlajših mladincih pa Bojan Erbežnik (Naklo) in pri pionirjih Marjan Pavlin iz Podbrezj.

Pred štirinajstimi dnevi se je v Poljanah nad Skofjo Loko ob novi 30-metrski skakalnici zbralo veliko gledalcev, ki so z zanimanjem gledali domače in tuje skakalce na otvoritveni prireditvi. Skakalnico so z najnižimi stroški naredili člani TVD Partizana iz Gorenje vasi — Poljane. Zlasti so se pri delu izkazali pionirji in mladinci, ki so komaj čakali, da bodo lahko potem tudi skakali. Na nedeljskih otvoritvenih tekmah je pri članih zmagal Stane Stankov (najdaljši skok 26 m), pri mladincih Ivan Jereb iz Žirov in pri pionirjih Andrej Tomin iz Poljan.

Koristno posvetovanje o telesnovzgojnih vprašanjih je sklical v Kamniku Mestni komite ZK. Posvetovanja so se udeležili predstavniki telesnovzgojnih in športnih organizacij občine, tovarni in množičnih organizacij. Po uvodnem govoru sekretarja tov. Laha se je razvila živahna razprava o potrebi zidanja nove telovadnice. Po izčrpnih izmenjavah misli je bila predvsem poudarjena težnja za koordinacijo dela pri reševanju vseh telesnovzgojnih vprašanj. V tem pogledu je sekretar položil trden temelj za nadaljnje delo.

V načrtu za bodoče delo, ki so ga komendski strelci sprejeli na svojem zadnjem občnem zboru, je gotovo največja naloga urediti ustrezajoče strelišče. Sicer nekakšnega že imajo, a ga je treba temeljito preurediti. Izkopati bo treba primerne rove, da bodo namestili tudi premične tarče. Predvsem pa bo treba izgraditi lopo — ne samo za streljanje, ampak da bodo v njej lahko hranili orodje, tarče in ostalo opremo. Potrebno bi tudi bilo, da se sedanje 200-metrsko strelišče podaljša še za 100 m.

Iz vseh pogovorov s komendskimi strelci sem spoznal, da je njihova organizacija na prvi poti in da bodo kljub vsem težavam dosegali vedno boljše uspehe. Jaz pa jim zasmekrat želim le boljše rezultate na tekmovaljih.

C. A.

Tine Mulej absolutni prvak

V nedeljo je bilo v Kranjski gori končano deseto in hkrati jubilejno državno prvenstvo v alpskih disciplinah. Tekmovalni se je pričelo že prejšnji četrtek na smučiščih pod Vitranjem. Vreme je bilo našim smučarskim asom, ki so se zbrali iz vse države, razen Črne gore, več kot naklonjeno. To prvenstvo je bilo na zadovoljivih kvaliteten ravni, zlasti pa so dosegli nekateri mlajši (Janc, Prestor, Zugovič, Klinar, Rutarjeva itd.) odlične rezultate in bili resni konkurenti že starejšim, rutiniranim tekmovalcem. Prav gotovo pa je bil tudi letos najboljši Tine Mulej, ki je bil prvi v vseh alpskih disciplinah in si je osvojil kar štiri zlate plakete. Lahko rečemo, da on ni imel sebi enakovrednih nasprotnikov prav tako kot Zugovič ne pri mladincih.

Državni prvaki za leto 1953 so postali: veleslalom — Mulej Tine (Prešeren Bled), Jamnik (Tr. Kranj), Slavica Zupančič (Tr. Kranj) in Krista Panedel (Fužinar); slalom — Mulej Tine, Anton Zugovič (Jesenice), Slavica Zupančič in Maja Rutar (Tr. Kranj); smuk — Tine Mulej, Anton Zugovič.

V alpski kombinaciji je med člani zmagal Tine Mulej, pri mladincih pa Tomaž Jamnik.

PRAVNI NASVETI

B. M. P.

Vprašanje: Leta 1937 ste prodali hišo pod pogojem, da vam kupec nudi brezplačno stanovanje in vas oskrbuje z drvmi za kurjavo iz njegove žage, oziroma njegovih gozdov. Poleg tega vam je nudil še brezplačno (iz svoje elektrarne) električni tok, prav tako vam ni bilo treba plačati vodarine. Z zakonom o nacionalizaciji pa je bila lastniku odvzeta elektrarna in žaga, prav tako pa so njegovi gozdovi z agrarno reformo prešli v splošno ljudsko premoženje. Hišo, katero ste prodali, pa je ostala lastniku in je prešla v stanovanjsko skupnost. Vprašujete, ali imate še pravico do brezplačnega stanovanja, drv, električnega toka, vode in če ste upravičeni do povračila stroškov zaradi kratenja teh pravic.

Odgovor: V kolikor imate pravico do brezplačnega stanovanja pravilno izkazano, imate tudi še sedaj, pri vključitvi hiše v stanovanjsko skupnost, pravico do brezplačnega stanovanja. Nimate pa več pravice do brezplačne preskrbe z drvmi, elektriko in vodo iz imovine, ki je prešla v splošno ljudsko premoženje. Umestno pa je, v kolikor ste imeli vse te pravice pravno izkazane, da vprašate pri organih, ki so prevzeli nacionalizirano premoženje in po zakonu o agrarni reformi odvzete gozdove, če so za vaše pravice takrat vedeli in zakaj vam takrat ni bila priznana ustrežna odškodnina.

Valja in veselje cadita uspehe

KAKO JE BILO ŠE PRED DOBRIM LETOM

V CERKLJAH, v eni največjih vasi na Gorenjskem, so imeli že od nekdaj kegljišča, na katerih so se zlasti ob nedeljah zbirali stari in mladi Cerkljani. Toda kakšno je bilo to kegljanje, saj so vsa kegljišča, kar jih imajo v Cerkljah, v gostilnah. Kako izgleda na takih igriščih že po nekaj urah, si menda lahko vsak predstavlja. Vino, žganje, cigarete, grde besede in podobno, kar vse skupaj ne malokrat pripelje tudi do »jurnoških borb« — pretepev. Se

način. Prišli so do tega, da ker glanje po gostilnah škodi njihovemu zdravju, zepu in ugledu.

Na dvorišču sedlarja Brankovića so si naredili kegljišče. Njihova parola je bila in je še danes: Mi smo mladi! Mlademu človeku koristi šport in mi bomo od sedaj naprej športniki kegljači!

Vsak začetek je težak. Videti bi morali vsi, kakšno je to njihovo kegljišče. Težko bi kdo verjel, da se lahko tudi na takem igrišču kaj doseže. Še danes kegljajo na istem dvorišču.

danes je sokraj povsod na gostinskih kegljiščih in podobnih igriščih ter pri raznih igrah za kratek čas in velik denar, veliko takih prizorov. Zdad si pa predstavljamo, da je med vsemi temi gosti največkrat več kot polovico mladih fantov. Res je, da je mladina tista, kateri je potrebno največ razvedrila in zabave, zato je tudi razumljivo, da gre ona tja, kjer je zabava. Da pa za njo ni vsako razvedrilo primereno, so uvideli, kot že večina mladine v naših mestih in vaseh, tudi v Cerkljah.

KEGLJIŠČE NA BRANKOVIČEVEM DVORIŠČU

MLADI FANTJE in nekateri njihovi že malo starejši prijatelji so se začeli večkrat zbirati in pogovarjati. Kmalu je dozorela njihova želja, da morajo imeti neko svoje kegljišče, kjer se bodo zabavali na drugačen

le njihova polena so zamenjali s pravimi keglji in tudi krogle imajo že takšne kot so za kegljanje potrebne.

Ko so si uredili to dvorišče, »kegljišče«, se je nekaj mladih fantov zanimalo ali tudi druge igrajo na takih kegljiščih kot ga imajo oni, in če ne, kakšno potem sploh mora biti pravo športno kegljišče. Zato so se večkrat peljali v Kranj in tam videli najboljše kegljače v naši državi — Kranjčane, vendar pa tudi v Kranju niso videli pravega kegljišča. Tudi oni ga nimajo!

Cerkljani so imeli vedno večjo željo, da bi se pomerili z drugimi moštvami v prijateljskih srečanjih. Lansko leto v zgodnji jeseni so že imeli tri taka srečanja (z drugim moštvom iz Kranja in Trzičani). V vseh teh dvobojih so bili poraženi, vendar z majhno razliko podrtih kegljev, kar jim je zadostovalo in jim dalo nove

LETOS SO USTANOVILI KLUB

16. JANUARJA 1955 se je v Cerkljah zbralo približno 40 prijateljev kegljanja na ustanovnem občnem zboru in ustanovili so Keglaški klub Cerklje. Kot organizirani kegljači so imeli pravico udeležiti se izbirnega tekmovalja za republiško prvenstvo. Na tem tekmovalju so bili najboljši pred Trzičani, moštvom iz Kranjske gore in Radovljicani. Velik uspeh! Še večji uspeh pa je delstvo, da so se šele po slabem letu svojega dela-kegljanja, uvrstili med najboljše v Sloveniji! Iz srca jim vsi čestitamo in jim želimo tudi v tekmovalju za republiško prvenstvo veliko uspehov.

TEZAV IMAJO ŠE DANES VELIKO PRAVEGA KEGLJIŠČA

še danes nimajo. Že od ustanovitve svojega kluba imajo v načrtih dvostezno športno kegljišče, vendar za uresničitev te njihove želje še nimajo dovolj sredstev. Zato so se že dogovorili, da si bodo uredili enostezno kegljišče pri Hrabarju, za kar bodo potrebovali manj sredstev. Upajo, da ga bodo imeli — najkrajšem času pod streho. Tega so oni res potrebni. Sicer se veselijo in nad vse zadovoljni, da lahko trenirajo v Kranju, vendar menimo, da jim to v precejšnji meri zmanjšuje njihove uspehe, katere bi lahko dosegali, če bi imeli tud sami tisto, kar je za njihovo delo najbolj potrebno. Res bi bilo škoda, če bi navdušeni Cerkljani-kegljači, ki so kot moštvo najmlajši v tekmovalju za republiško prvenstvo, ne mogli uresničiti svojih načrtov tako, kot si želijo. Zato jim pomagajmo vsi, zlasti pa njihovi soobčani. Toliko kot se že oni žrtvovali za svoje delo, ki ni koristno samo njim, ampak tudi vsem ostalim in na kar so lahko ponosni vsi Cerkljani, prav gotovo ne bo treba nikomur več.

FaBo

Gorenjski pionir

Kdor visoko leta... ali kaznovana domišljavost

Na prostornih peščenih ravninah blizu Eufrata je pred davnimi časi živel velikanski ptič z imenom noj. Klanjale so se mu vse ptičje družine, pa tudi levi so mu izkazovali čast in krogodili so priznavali njegovo slavo, kadar je prišel k reki, da bi se napil. Bil je pač najlepši med ptičami in ponosno se je oziral na svoje belo, mehko puhasto perje, ki mu je pokrivalo mogočna krila in telo.

Nekoč si je zaželel v višine, prav do sonca. Sklenil je zapustiti zemljo, ker se mu ni zdelo dovolj dostojno bivališče za njegovo kraljevsko lepoto.

Začel se je pripravljati za svoj polet na sonce. Dobro je založil s hrano in se ob Eufratu napil vode. Nato je visoko

bojnimi zamahi ožganih peruti onemoglo spuščal nazaj proti zemlji. Ves strt in opečen je padel na domača puščavska tla.

Od tistega dne dalje ima vedno golo glavo, vrat in noge, perje

po telesu pa črno kot oglje. Samo na krilih in repu je ostalo nekoliko krasnih belih peres, ki pričajo o njegovi nekdanji lepoti in kaznovani domišljavosti.

Pionirski leksikon

Vprašanja:
28. Ali se ljudje že dolgo umivajo?
29. Zakaj se vžigalice vnamejo?
30. Kaj je krompir?

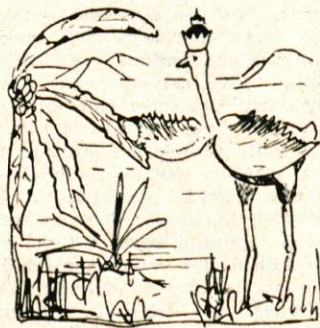
Odgovori:
22. V starih časih so ljudje mislili, da živijo v ognju mali ognjeni kuščarji, močeradi-duhovni ognja. Nekateri so celo imeli ogenj za božanstvo in so njemu na čast postavljali svetišča. Kako so ti ljudje sploh zanetili ogenj? Takrat ga še niso znali. Dogajalo se je da je strela zažgala drevo. Ljudje so s strahom gledali na ognjeno zver, ki je požirala drevo ter s prasketanjem lomila veje in polizavala z jezikom skorjo. Bali so se približati ognju, umakniti se pa tudi niso hoteli. V hladni noči jim je bilo toplo in prijetno ob gorečem drevesu. In vemo, kdo se je prvi odločil in si upal ta redki plen prijeti in prinesiti gorečo vejo na svoj dom.

24. Kdaj je bolj naviti uro, zjutraj ali zvečer? To ni vseeno. Bolje jo je zjutraj navijati. Zakaj pa? Zjutraj navijate uro preden jo vtaknete v žep. Zvečer jo pa navijate, ko ste jo potegnili iz žepa. To pa ni vseeno! V žepu se ura ogreje. Če ste pred spanjem vzeli uro iz žepa in jo navili, potem pa jo položili na mizo ali obestili na steno, se ohlaja, porilo pa, ki je že brez tega napeto, se še bolj stiska in lahko počni, nasti če je v sobi hladno.

Drugače pa je, če uro zjutraj navijate, preden jo denete v žep. Če uro vtaknete v topli žep, se ji ne more nič hudega zgoditi. Od toplote se porilo podaljša in oslabi, kar pa ni nič hudega. Zato uro navijajte zjutraj in ne zvečer.

Na ta vprašanja mi je poslal najboljšo odgovore Igor Smolej z Jesenic. Za nagrado v dobil lepo spominsko knjigo. V tekmovalju kdo bo imel po desetih vprašanjih največ točk, še vedno vodi Peter Virnik s 39 točkami pred Cilko Stular s 35 točkami in Ogrinom s 33 točkami. Marjanom Ogrinom s 35 točkami in Igor Smolejem z 19 točkami. Vse moje prijatelje-pionirje najlepše pozdravljam.

Vaš Kosobrin

dvignil glavo, zamahnil s svojimi velikimi, mogočnimi krili ter se dvignil v zrak. Peruti so ga zlahka nosile proti vrhovnim višinam. Zemlja pod njim je postajala vedno manjša in reke so se vile kakor tanke, srebrne nitke na gladki žogi.

Vedno višje in višje je letel in sonce je žgalo z vsakim zamahom peruti močnejše. Lepi, mogočni noj je postajal žejen in onemogel. Še vedno se je dvigal, čeprav je ves žarel v pekočem soncu in se skoraj onemogel od žeje.

Tedaj pa so mu vroči sončni žarki vžgali mehka pernatata krila in ponosni ptič se je s slavo

Poročilo s prve seje UO OGS za Gorenjsko

V petek 18. februarja je bila prva seja na novo izvoljenega upravnega in nadzornega odbora OGS za Gorenjsko. Upravni odbor je na tej seji razpravljal o začetku poslovanja Zveze, o razdelitvi dolžnosti, o namestitvi administratorja in tehničnega sekretarja in o poslovanju Zvezine pisarne. Sprejeti so bili ustrezni sklepi. V izvršni sekretarijat so bili izvoljeni: predsednik tov. Tvrđy, podpredsednik tov. Klmar, poveljnik tov. Novak, sekretar tov. Rotar in pomočnik poveljnika tov. Siling.

Nadalje je upravni odbor razpravljal o poteku likvidacije bivših OGS in sklenil, da se mora likvidacija obvezno zaključiti do 15. aprila letos. Na ta sklep zlasti opozarjamo društva, ki še niso poravnala svojih obveznosti do bivših OGS Kranj in Radovljica.

Na dnevnem redu so bile tudi priprave za Gorenjski gasilski festival. Imenovan je bil poseben odbor za organizacijo razstave, ki ga sestavljajo Mavricij Mayr, Viktor Stefe in Josko Siling.

PRIJAVE ZA GORENJSKI GASILSKI FESTIVAL

V teklu tega in prihodnjega tedna bodo vsa društva prejela poseben tiskan formulir prijave za Gorenjski gasilski festival. Namen, obseg in program festivala je bil že objavljen v programski knjižnici. Prosimo vsa društva, da prijave nemudoma izpolnijo. Zadnji rok za vrnitev prijave je 15. april.

Prijave za tekmovanje bodo naknadno poslana.

Radio Ljubljana

Poročila poslušajte vsak dan ob 6.05, 7., 19. in 20. uri. Oddajo »Zeleli ste — poslušajte« ob nedeljah ob 13.30 uri. »Gospodinjstvi nasveti« vsak dan ob 7.30 uri. »Kmetijski nasveti« in »Kmetijska univerza« vsak delavnik ob 12. uri. Pregled tiska pa vsak dan ob 6.30 uri.

Nedelja, 3. aprila: — 8.00 O športu in športnikih; Košarkarska sezona v Sloveniji 8.15 »Za leto nedeljsko jutro« 9.00 Otroška predstava — Fran Milčinski, priredil Lenart Baloh; Trije hlapci. 10.00 Družinski pogovori. 12.00 Pogovor s poslušalci. 13.00 Pol ure za našo vas. 15.30 »Po naši lepi deželi« — Zvone Kržišnik; Tkalci po delu. 16.30 Zgodbe za nedeljsko popoldne — Norbert Casteret; 30 let pod zemljo (odlomki). 17.30 Radijska igra — Dušan Radovič; Ladja Maščevanja. 21.00 Kulturni razgledi.

Ponedeljek, 4. aprila: — 6.35 Pohorski fantje pojo in igrajo. 11.15 Solska ura za višjo stopnjo — a) Oskar Hudales; Z lovcu na kite — b) ing. Sušteršič; Družinsko življenje ptic. 14.30 Nove knjige. 15.15 Igra trio Jožeta Kampiča. 15.30 Solska ura za nižjo stopnjo: Bilo je prepozno (o nevarnosti stekline, po tekstu Gune Miletiča). 16.30 Zdravstveni nasveti. 18.30 Na straži: Po zaznamovanih gorskih potek. 20.00 Kulturni pregled.

Torek, 5. aprila: 11.15 Cicibanom — dober dan! 12.10 20 minut z Veselimi godci. 14.30 Zanimivosti iz znanosti in tehnike. 15.15 Sopek znanih melodij — vmes ob 15.30 Jezikovni pogovori. 16.00 Utrinki iz literature — Isak Babel; Kralj. 18.00 Zunanje — politični feljton. 18.30 Sportni tednik. 20.00 Tedenski obzornik — politični pregled.

POSEBNO POROČILO

Vsa društva prosimo, da do prejema ustreznih navodil, ki jih bomo predvidoma izdali v posebnem biltenu, poslujejo v nujnih zadevah z OB GZ, kjer so le-te že ustanovljene, v nasprotnem pa se lahko obrnejo tudi direktno na našo Zvezo. Zapisniki in poročila ter event. prošnje za dodelitev raznih sredstev pa naj se do nadaljnjega ne pošilja. Tromesečna poročila za prvo tromesečje tega leta naj se pošlje na Ob GZ.

OPOZORILO

Vsa društva opozarjamo na zadostno zalogo goriva, ker so bili ponovno ugotovljeni primeri, da društva ne razpolagajo z minimalno potrebnimi količinami.

USTANAVLJAJO SE NOVE OBČINSKE GASILSKE ZVEZE

Prejšnjo nedeljo so bili ustanovni zbori občinskih gasilskih zvez na Bledu, v Radovljici, na Jeenicah, v Bohinju, v Železnikih in Zireh. Zbori so bili povsod dobro pripravljene in tudi dobro izvedeni. Na njih se je razpravljalo o bodočem delu občinskih gasilskih zvez in o letošnjem gasilskem festivalu. Povsod je bila soglasno potrjena ustanovitev zveze in izvoljeni upravni ter nadzorni odbori. Zlasti dober je bil zbor v Bohinju.

S tem je ustanavljanje občinskih zvez v glavnem zaključeno, le v Gorenji vasi v Poljanski dolini bodo morali še imeti ustanovni zbor.

Novo izvoljene upravne odbore pozivamo, da takoj prično z delom in takoj pripravijo vse potrebno za organizacijsko in administrativno poslovanje.

Sreda, 6. aprila: 6.35 Igrajo Štirje flosarji, pojeta Miša in Stane. 11.15 Solska ura za nižjo stopnjo: Bilo je prepozno. 12.10 Igra godba Ljudske milice. 14.30 Iz gledališč. 15.10 Mladinski zbori pojo. 15.30 Solska ura za višjo stopnjo. 16.30 Modni kotichek. 20.00 G Verdi: Falstaff, opera v 3 dejanjih.

Četrtek, 7. aprila: 11.15 Za mlade pevce in godce. 14.30 Ljudsko — prosvetni obzornik. 16.00 Utrinki iz literature — Erskine Caldwell; Mož in žena. 18.00 Psihologija in ljudje. **Petek, 8. aprila:** 11.15 Cicibanom — dober dan! 14.30 Novi filmi. 16.00 Za pionirje: Pisatelj iz »Enajste šole«. 18.30 Zanimivosti iz znanosti in tehnike. 20.00 Tedenski zunanje — politični pregled.

Sobota, 9. aprila: 6.35 Pred mikrofonom so: Štirje fantje in Veseli godci. 11.15 Pisan drobitž za pionirje. 14.30 Iz Uradnih listov.

GLEDALIŠČE

PREŠERNOVO GLEDALIŠČE KRANJ

Nedelja, 3. aprila ob 16. uri: Izven in za podeželje. Joseph Kesselring: »Arzen in stare čipke«.

Torek, 5. aprila ob 13.30 uri: za osnovno šolo Tržič. Oskar Wüchner: »Pastirček Peter in kralj Brilljantin«.

Četrtek, 7. aprila ob 20. uri: gostovanje v Škofji Loki. Claude - Andre Puget: »Dnevi naše sreče«.

Nedelja, 10. aprila ob 16. uri: Izven in za podeželje. Oskar Wüchner: »Pastirček Peter in kralj Brilljantin«.

Ponedeljek, 11. apr. ob 16. uri: gostovanje v Železnikih. Claude - Andre Puget: »Dnevi naše sreče«.

MESTNO GLEDALIŠČE JESENICE

V soboto 2. aprila ob 19.30 uri: Tiemayer: Mladost pred sodiščem.

V nedeljo 3. aprila ob 14.30 uri: Krasna: Draga Ruth.

Kino

Kino »Storžič, Kranj: ob 31. marca do 3. aprila angl. film »Berlinska zgodba«. Predstave ob delavnikih ob 16., 18. in 20. uri, v nedeljo ob 14., 16., 18. in 20. uri. 2. aprila ob 22. uri mehiški film »La Red«. Matineja 3. aprila ob 10. uri mehiški film »La Red«. 3. aprila ob 14. uri premiera amer. filma »Julij Cezar«. 4. do 5. aprila mehiški film »La Red« ob 16., 18. in 20. uri.

Kino »Svoboda, Strazišče: — 2. do 3. aprila premiera mehiškega filma »La Red«. Predstave ob 18. in 20. uri.

Kino »Krvavec, Cerklje: 2. in 3. aprila ameriški film »Odlotitev pred zoro«. Predstave ob sobotah ob 20. uri in ob nedeljah ob 16. in 20. uri.

Kino »Naklo: 3. aprila ameriški film »Ne poj mi žalostnih pesmi«. 8. in 9. aprila jugoslovanski film »Plavi 9«. Predstave ob petkih ob 19. uri, ob sobotah ob 18.30 uri, ob nedeljah ob 16. in 18. uri.

JESENICANI!

Podružnica našega lista na Jeenicah, Prešernova c. 21, je odprta vsak torek in petek od 8. do 10. ure popoldne. — Podružnica sprejema nove naročnike, oglase, objave, reklame, zahvale in čestitke.

LOČANI!

Podružnica našega lista v Škofji Loki v pisarni podjetja »Transtrust« uraduje v torkih od 11. do 13. ure in v petkih od 15.30 do 17.30 ure. Tam lahko oddaste male oglase, objave, reklame, čestitke, zahvale, prav tako pa sprejema podružnica tudi nove naročnike, male oglase in objave.

RAZPIS

Komisija za razpis direktorja Okrajnega ljudskega odbora Kranj razpisuje mesto poslovodje za trgovino z mešanim blagom »Zirovka« v Zireh.

Pogoj: trgovski pomočnik z najmanj 8 letno pomočniško prakso.

Plača po tarifnem pravilniku. Prošnje z vsemi potrebnimi dokumenti in življenjepisnim podatki je vložiti na Tajništvo Okrajnega ljudskega odbora Kranj do 15. aprila 1955.

RAZPIS

Komisija za razpis direktorja Okrajnega ljudskega odbora Kranj razpisuje mesto direktorja za Mesarsko podjetje Okrajne zadružne zveze Kranj — sedež Naklo.

Pogoj: mesarski mojster ali mesarski pomočnik z najmanj 15 letno pomočniško prakso.

Plača po tarifnem pravilniku. Prošnje z vsemi potrebnimi dokumenti in življenjepisnim podatki je vložiti na Tajništvo Okrajnega ljudskega odbora Kranj do 15. aprila 1955.

OBJAVA

za sklepanje zakupnih pogodb za kmetijska zemljišča mestne občine Kranj

Mestna občina Kranj bo sklepala zakupne pogodbe za kmetijska zemljišča last SLP v k.o. Čirčiče v dneh

od 4. do 9. aprila 1955

Zakupne pogodbe bo sklepal tukajšnji referat za evidenco zemljišč SLP v prostorih direkcije »Komunale« v navedenih dneh od 8. do 10. ure.

Interesente opozarjamo, da so vse pogodbe iz prejšnjih let potekle oz. so po sklepu Sveta za gospodarstvo in komunalne zadeve LOMO Kranj z dne 22. 6. 1954 razveljavljene, in bomo oddajali vsa kmetijska zemljišča v zakup za daljšo dobo le na podlagi nanovo sklenjenih pogodb.

TAJNIŠTVO ZA GOSPODARSTVO IN KOMUNALNE ZADEVE

V nedeljo 3. aprila ob 19.30 uri: Tiemayer: Mladost pred sodiščem. Zveze z vlaki pri vseh predstavah ugodne.

MALI OGLASI

Preklicujem izrečene besede proti Mariji Peternelj. — Peternelj Franc, Kalvarija 46.

TVD »Partizan« Škofja Loka razpisuje mesto hišnika. Stanovanje v stavbi, plača po tarifnem pravilniku. Informacije pri upravi »Partizana«.

Službo dobi starejši moški 50 do 60 let. V poštev pridejo tudi upokojenici; vsa oskrba v hiši. Informacije pod šifro »vesten«.

Za stalno ali honorarno zaposlitev v določenih urah iščemo strokovnjaka za organizacijo buffeta v podjetju. — Za dobo 6 mesecev iščemo v centru Kranja sobo za strokovnjaka podjetja. Plačilo ugodno. Javite se v tajništvo podjetja »Planika«, ind. obutve, Kranj.

Poceni prodam okno 200x120, kompletno, s 7 mm debelo šipo, pripravno za obrtnika ali manjši blok — ter 2 gumi 27x3,85 z robom. Poizve se v upravi lista.

TURIST BIRO organizira 1. maja veliki izlet s posebnim vlakom in posebnim parnikom v Crikvenico. — Izlet spremlja godba na pihala. V Crikvenici velika mednarodna moto dirka. Cena din 1.800.—. Prijavite se čimprej — sprejemamo akon-

tacije — zahtevajte informacije v Turist biroju, Ljubljana, Miklošičeva 17, telefon 30-645.

Iščemo knjigovodjo s takojšnjim nastopom ali vsaj s 1. majem. Ponudbe poslati na Kmetijsko zadrugo Podbrezje, pošta Duplje.

Ugodno prodam omaro, dve ročni omarici, dve postelji in mizo. Čikič, Planina 1, pošta Kranj.

Prodajam dve kravi s teleti in mizo. Grašič, Strahinj 12, pošta Naklo.

Poceni prodam 4 kolesa za vprežni voz (nova), neokovana, 60 mm. Senk Franc, Prmskovo 130, Kranj.

Prodajam nov krojaški šivalni stroj. Naslov v upravi lista.

Oddajam sobo starejši ženski, najraje upokojenki. — Drlitovka 52.

Dvodnevni izlet v Crikvenico priredi 1. in 2. maja »Transtrust« Škofja Loka za din 1900. Informacije na telefon 242.

Prodajam prvovrstno vrtno seno. Slanc, Predvor.

Sprejemem učenko — Simurac Božo, Kranj, Titov trg.

Zelo dobro nagrado dobi, kdor mi preskrbi večjo prazno sobo. Naslov v upravi lista.

Manjšo hišo ali samo polovico dvostanovanjske kupim, tudi finansiram dograditev oziroma plačam stanovanje mnogo let na naslov: Ivan Bergant, Pšenična Polica 17, p. Cerklje.

Obveščam ceneje stranke, da sem z 31. marcem prenehal izvrševati brivsko obrt in se jim zahvaljujem za dosedanja obiska. Lokal bo odprt samo še za damsko stroko. — Simunac Božo, Kranj, Titov trg.

Prodajam šivalni stroj, pripraven za gospodinjstvo. — Klanc 110-1.

Prodajam hišo z gospodarskim poslojem in sadovnjakom na Kokrici št. 68 pri Kranju. Pojasnila Pernuš Janez, Maribor, Prežihova 21.

Mizarja za pohištvena dela sprejemam takoj. Jurij Polak, mizar, Zlato polje, Kranj.

Prodajam 6 tonski gumi rašel. Pirc Janez, Voklo 44, p. Senčur.

Prodajam po nizki ceni šivalni stroj znamke »Singer«. — U.B., Pangersica 1, p. Golnik.

Prodajam tovorni avtomobil, znamke Canada-Ford, nosilnost 3 tone, s kompletnim rezervnim motorjem ter različnimi rezervnimi deli. Cena po dogovoru. Kmetij. zadruga Predoslje pri Kranju.

Zamenjam trosobno komfortno stanovanje v Ptujju za sličnega v Kranju. Naslov v upravi lista.

Izgubila se je bluza z denarnico in osebnim izkaznico od Gaštea do »Iskre«. Poštenega najditelja prosim, da jo vrne plačam stanovanje mnogo let na naslov: Ivan Bergant, Pšenična Polica 17, p. Cerklje.

Od zadruga do industrijskega podjetja

Is življenja in dela tekstilcev v Otočah

LETO 1936... Stroji v tekstilnih tovarnah v Kranju so se ustavili... Stavka...

Kmalu zatem je bila ustanovljena Tekstilna zadruga v Otočah. Priprave za ustanovitev so se pričele takoj po stavki, ustanovni občni zbor

življenjske pogoje tistim ljudem, ki zaradi udeleževanja v delavskem gibanju, ne bi mogli najti drugega ustreznega zaposlitve.

V času, ko je bil ustanovni občni zbor zadruga, je le-ta štela 24 članov, leta 1941 pa že 47 članov. Zelo skromno so začeli. Vendar s polno volje, želja in delavske zavesti.

OD OSVOBODITVE DO DANES

Po osvoboditvi je proizvodnja iz leta v leto rasla. Manjši padec proizvodnje beležimo le v lanskem letu. Leta 1945 so izdelali 18.000 m² blaga, 1946. leta 84.000 m², 1947. leta 101.000, 1948. leta 150.000 in 1949. leta 148.000 m² itd.

Lansko leto, 4. julija je Okrajni ljudski odbor v Radovljici na skupnem zasedanju sprejel odlok, da se prenosuje tekstilna zadruga v Otočah v industrijski obrat — industrijsko podjetje, ker dosednji pravni položaj zadruga ni bil v skladu z ustreznimi obstoječimi, pozitivno-pravnimi predpisi.

Danes se podjetje razvija in izdeluje že vrsto prav čednih tekstilnih izdelkov. Od navadnih

pa je bil 27. maja 1937. leta. Z obratovanjem so začeli sicer že pred občnim zborom, v zasilno zgrajeni baraki, v Stražišču pri Kranju. Inicijatorji ustanovitve zadruga so bili delavci, ki so bili po tekstilni stavki vrženi na cesto. Razumljivo je, da so bili to sami služni in dosledni borci za delavske pravice, ki se niso dobro izkazali samo med tekstilno stavko, temveč so jih kapitalisti že ves čas poznali kot aktivne borce za delavske pravice, kot »rdeče« obratne zaupnike.

Naloge in namen zadruga so bile predvsem v tem, da so člani zadruga predelovali tekstilne surovine in izdelke nato prodajali. Nji-

tkanin, oksforda, molinoa, kuhinjskih brisač, frotirk — do flanelastih rjuh. Vse svoje proizvode lahko prodajo, to pa predvsem zaradi tega, ker so kakovostni.

BODOČI NAČRTI

Kot mnoga druga podjetja ima tudi tkalnica v Otočah, ki trenutno zaposluje 18 ljudi v produkciji, načrte za prihodnost. Stavbo, v kateri so trenutno, nameravajo razširiti, ker je preveč tesna. Stroje, ki so že več kot z eno ного »v grobu«, nameravajo obnoviti, oziroma zamenjati z novimi. Računica: 30 milijonov za stavbo (opeko že imajo), 15 milijonov za stroje!

Vsega ne bo moč letos opraviti in narediti. V letošnjem letu bodo uporabili le lastna sredstva v znesku 22 milijonov dinarjev. Toda začeti bodo...

DELOVNI KOLEKTIV TKALNICE V OTOČAH JE PRÉPŘICAN, DA BO SE V NAPREJ DELEŽEN PODPORE LJUDSKE OBLASTI V TAKI MERI KOT DOSLEJ, S SVOJE STRANI PA BO SKUŠAL IZPOLNJEVATI VSE SVOJE, TAKO PROIZVODNE, KOT TUDI OSTALE OBVEZNOSTI DO SKUPNOSTI.

OHLAJENA GOREČNOST

10.000 OTROK NA DAN

Lansko leto so v Moskvi proslavili desetletnico poziva na povečanje rojstev. Zakon iz leta 1944 je določil, da morajo vsi neozhejni plačati 17% davka od svojih dohodkov, na novorojenčke pa je predvidel nagrade (600 rubljev za tretjega otroka in 7500 rubljev za sedmega otroka itd.) Za matere so bili določeni častni naslovi, kakor »slavna mati« za sedem otrok, ali pa »narodni heroj« za deset otrok. Uspeh tega ukrepa je, da so imeli za desetletnico 4 milijone več zakonov s sedmimi otroki in 4 milijone novorojenčkov vsako leto. Če bo šlo tako naprej bo Sovjetska zveza leta 2000 štela več kot 400 milijonov prebivalcev.

BELE LJUDI SE VEDNO OBSOJAJO, ČE SE POROČIJO S ČRNCI

V ameriškem mestu San Bernard v državi New Orleans so bili pred kratkim obsojeni štiri črnci in dva belci zato, ker so se poročili z ženami druge polti. Po zakonu je v tej državi še vedno prepovedano sklepati zakone med belci in črnci.

UMETNO OKO, KI SE GIBLJE

V bostonski bolnišnici za vojaške veterane so skonstruirali novo magnetno umetno oko, ki se lahko giblje kot zdravo oko in istočasno z njim. Oko giblje samo majhen magnetiziran delček, ki je vstavljen v plastično maso in pritrjen na mišico zdravega očesa.

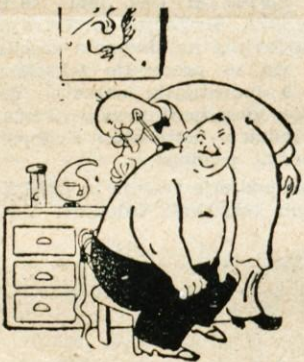
HELIKOPTER — KOLO

Nek Amerikanec je skonstruiral helikopter, ki se bo premikal po istem principu kot navadno dvokolo - bicikel. Helikopter je težak samo 60 kilogramov in ga lahko kupite za približno 1200 dolarjev. Sam konstruktor je s svojim helikopterjem preletel že nad 15 ur.

»VOLKSWAGEN« — NAJPOPULARNEJSI AVTOMOBIL V ZDA

Nemški »Volkswagen« je na prvem mestu v seznamu tujih avtomobilov, ki so bili prodani v ZDA v preteklem letu. Lani je bilo v ZDA registriranih 6344 avtomobilov znamke »Volkswagen«. Na drugem mestu so avtomobili angleške znamke MG. Teh je bilo prodanih 3454.

Za kratek čas

»To je pa sreča, da ste prišli k meni! — Skrajni čas je že bil.«
»I seveda, gospod doktor, denar je dandanes pač vsakomur potreben!«

Kakor zadnje ledene plošče v marčevski odjugi, so počasi plaval po sinjem nebu redki oblaki. V parku so ptiči po drevju z nenavadno živahnostjo razpravljali po vsem videzu o novostanovljenih zadrugah za gradnjo stanovanj in o drugih komunalnih problemih. Na

klopcah so dremale pestunje; njihovi zakladi, ki so jim bili zaupani v varstvo; pa so seveda čuli in s strmečimi očmi debelo gledali v ta blesteči svet. Nemimi vrabček je sedel na rob enega izmed otroških vozičkov, pogledal notri, vžičeno zacvrkotal in sfrčal za svojo vrabčevko...

In glej, prav v času te pomladanske idile sta stopila iz bifeja dva prijatelja. Ko sta res sicer nekoliko kalnimi očmi pregledala to

krasno pomladansko pokrajino, sta jo mahnila proti parku. Poudarjam: pijana nista bila, pa tudi trezna ne.

Spoznajmo se z njima: večji je Saša, manjši Vladko. Imenujem ju s pomanjševalnimi izrazi, čeprav imata oba skupaj že okoli 80 let. Ali to si dovoljujem le zato, ker njuno nadaljnje vedenje ni bilo prav nič podobno tem letom, ampak je bilo, da povem enostavno, precej otročje. Oba sta bila samca, oba igralca v nekem gledališču, mnogo obetajoča za ženski spol, čeprav seveda z majhno zamudo...

In tako sta sedla in prepustila svoja blagohotna igralska obraza božanju lahkega vetriča. Seveda so ob vseh teh okoliščinah začele vztrajati v njunih glavah različne razposajene misli. Nenadoma je — kot nalašč, ali na srečo — prišla h klopki mlada, zelo simpatična deklica in prosila, če bi se dalo nekoliko stisniti. Oba gospoda sta si ogledala sosedo, se spogledala in nehote globoko vzdihnil!

Dekle se je izkazalo za zelo prijazno in zaupljivo. Čez 15 minut sta 40-letna kavalirja že vedela, da je pravkar zaključila svoje 24-urno dežurstvo, da je njena služba zelo naporna, da stanuje na trgu Sverdlava in končno, da ji je ime Daša. Če se je tako zadeva razvijala kar najugodnejše in je prišlo že do takih podrobnosti, potem ni nič čudnega v tem, da sta potem, ko je omenjena Daša vstala, rekoc, da mora iti domov — skočila tudi oba naša heroja, kakor da bi sedela na vzmeteh in se v en glas ponudila za spremstvo. Tako sta šla — katastrofi nasproti.

Komaj so prišli za prvi vogal, se je Daša ustavila.

»Joja, se je prestrašila, pozabila sem izročiti tovarišici, ki me je zamenjala, dežurno

SPET NOV UMETNIŠKI FILM

„Krvava reka“

Ranjenc, ki ga je vojaški rešilni avto pripeljal v bolnico, je bil Slovenec - ilegalec. Zato je bil ukaz, ki ga je dobil dr.Koren, šef kirur. bolnišnice, od domobrancev, naj ranjenca na vsak način obdrži pri življenju, razumljivo. Vedel pa je, kakšna usoda bo doletela moža, če ga vrne domobrancem, zato je sklenil, da ga bo operiral, nato pa mu pomagal pobegniti.

Med tem, ko je profesor Koren ranjenca operiral, je sestra Marija z injekcijami uspavala njegove spremljevalce - domobrance, le šoferja Jožeta ne, ker je bila v ilegalnem gibanju z njim povezana. Ko sta skupaj že vse pripravila za pobeg, se je zgodilo nekaj nepričakovanega: domobranski poročnik se je prebudil in podivjan ustrelil vratarja. Tedaj pa je dr. Koren, ki je to videl, zgrabil svečnik in z njim ubil domobrancia. To dejanje je pomenilo klicaj k njegovi odločitvi. Sedaj res ni mogel več nazaj.

Prvo zatočišče so našli pri delavski družini v predmestju, nato so se prebili preko bloka na neko kmetijo in tam počakali oddelek partizanov. Skupaj z njimi so počasi napredovali, kajti operirani ilegalec je bil še vedno tako slab, da so ga morali nositi.

Pri prehodu čez reko so naleteli na velike ovire. Trčili so na oddelek Nemcev in prišlo je do hudega spopada. Pričeli so na vso moč bežati, zaščitna četa, ki jim je po dogovoru prišla nasproti, pa je krila njihov umik. Spet so ostali sami. Samo s čolnom bi lahko prišli preko reke. Toda brodar, ki je bil po naključju oče ubitega domobranskega poročnika (prav na ta dan je prejel tudi vest o sinovi smrti), je sprva odklanjal prevoz, končno pa je pristal. Navdajala ga je slutnja, da je med temi, ki jih

bo prepeljal, morda tudi morilec njegovega sina.

Med tem, ko je profesor čakal na prevoz, je brodar sklenil, da bo njega prepeljal zadnjega, ker se bo tako lažje maščeval nad njim. Ko se je brodar vrnil ponj, pa je videl, da je doktor rešil njegovi snahi življenje, ki je med tem rodila otroka. V brodarju se je nekaj prelomilo. Zelja po maščevanju je plahnela. Spremlil je doktorja po bregu do čolna in mu izročil prav tisto puško, s katero je hotel nad njim maščevati smrt svojega sina. »Nate. Morda bo vam bolj koristila kot meni,« mu je dejal. Počakal je, da je profesor stopil v čoln, prijel za veslo in čoln je počasi izginil v noč...

Takšna je vsebina novega umetniškega filma, ki so ga šele pred dobrim mesecem začeli snemati v ateljejih »Triglav filma« v Ljubljani. Posnetega imajo že dobro polovico filmskega traku, katerega bomo zlasti Kranjčani prav gotovo z velikim zanimanjem gledali, saj v njem spet nastopa Franek Trefalt (vsi se ga še dobro spominjamo iz filma »Vesna«) skupaj s številnimi našimi znanimi filmskimi igralci.

Zgodba filma, za katerega je napisal scenarij (po zamisli Branka Belana) František Čap, ki je tudi režiser filma, se odigrava delno v mestu in delno na deželi, na prehodnem področju med mestom in osvobojenim ozemljem. Prizorišča dejanskega snemanja so precej daleč narazen. Prizore na mestnih ulicah, pred bolnico ali policijo itd. bodo snemali na ljubljanskih ulicah, druge na Savi pri Tomačevem in na Dravi, prehodno ozemlje med mestom in osvobojenim ozemljem pa bo predstavljala okolica Iga pri Ljubljani.

knjigo. Takoj moram nazaj!«

Naša dva junaka sta ta nastop nemudoma ocenila kot dekletoz poskus, da bi se ju iznebila. Zato sta s pravo moško gorečnostjo naglo izjavila: »Čudovito! Potem greva z vami!«

Prečkali so ulico, potem so stopili skozi neka vrata, se vzpeli po stopnicah in skozi dvojna vrata prišli v pusto, neudobno sobo, kjer ni bilo ne mize ne stolov, samo na steni je visel slikovit lepak: »Uši prenašajo pegasti legar!«

Dekle se je oprostilo obema prijateljema, povedalo, da se bo čez eno minuto vrnilo in izginilo za vrati. Saša in Vladko sta se spogledala in verjetno sta se drug drugega sramovala. No, nebi bila možka, če ne bi skušala teh občutkov zamaskirati in se pokazati drug drugemu kot čisto nedolžna, vesela potepuha na ljubzenski cesti. Potisnila sta klobuke na tilnik in začela brundati neko nesmiselno pesmico. Medtem so se neke odprla vrata in ogromen stric z neobritim obrazom je nekaj časa z obupanim pogledom opozoval naša dva heroja. Nato je vrata zaprl in iz druge sobe se je začel pogovor. Hripav bas je odgovarjal: »Naj jih vrag vzame! Danes je sobota, pa jih ni ne konca ne kraja...«

Potem so se vrata odprla in v neprijazno sobo sta vstopila še dva neobrita velikana. Močje sta stopila k junakoma, ju z lahkotnim poklicnim gibom zgabila za roke, ki sta jih zvila za hrbet in jih vodila pred seboj v drug prostor. Vse to se je izvršilo tako hitro, da si naša kavalirja niti nista utegnili predstavljati, kaj se je zgodilo. V dveh malih sobicah so ju vajene, večje roke v hipu sklele do gola in z glasnim pljuskom vrgle v mrzle banje. Hladna voda jima je vzela sapo pa tudi sposobnost, da bi se branila. Tako sta samo z nesrečnimi, žalostnimi očmi zrla na svoje mučitelje. Prvi se je ovedel Vladko: »To je skrajna nesramnost! To je pomota!«

Nato je prišla v banjo vroča voda, stric sta natrla ušesa Saše in Vladka, dala sta ju duhat amonijak — in s tem je bila procedura opravljena. Nesrečna ljubavnika sta zlezla iz banje, natrli so ju s kosmato brisačo in jima dali obleko. Potem so zahtevali samo še ime in priimek, zapisali vse v debelo knjigo, zahtevali 25 kopejk in nato razglasili, da sta svobodna.

Prijatelja sta odgovarjala na vprašanja, plačala denar — vsekakor iz srca. Sele ob izhodu sta vprašala bradatega strica: »Kje pa je sedaj Daša?«

»Pred eno uro so jo zamenjali na dežurstvu, pravkar je pritekla sem, nato pa je odšla domov. Tako, tako vidva nista prvič tukaj? Imata že poznanstvo?« je odgovoril dobrodušni bradec.

»Da, oziroma ne«, je zmedeno izjavil Vladko. »Kar tako sva...«

Prijatelja sta odšla na ulico in šele sedaj opazila skromno napisno tablo: »Zavod za iztrezjevanje.«

menja in opeke, ki je bila presenetljivo podobna zgradbam iz časa kolonizacije Georgije ali Mississippija. Sledil sem vodiču po stopnicah navzgor, skozi vežo v neko sobo.

Ministrski predsednik, oblečen v delovno haljo, je stal sredi sobe.

»Dobrodošli!« mi je dejal.

»Veseli me spoznati Vas in vaše ljudstvo,« sem mu odgovoril.

»Kako vam gre?«

»Odlično, toda komaj čakam, da spoznam vašo stranko in vaše sodelavce.«

Richard Wright: **AFRIKA in jaz**

Zijal sem ga, nato pa sem se mu nasmehnil. Težko mi je bilo pri srcu.

»Ne vem.«

»Ali vam vaša mati ali vaš stari oče nista nikdar govorila c tem, sar?«

Nisem odgovoril. Negotovo sem se oziral naokrog. Ko sem bil še otrok, sem povpraševal o tem svoje starše, toda oni niso ničesar vedeli, ali pa niso hoteli o tem govoriti. Prešinilo me je, da so mnogi Afričani prodajali pripadnike svojega plemena v suženjstvo; pravijo, da niso imeli pojma, kakšna usoda čaka prodane soplemenjake, a vendar — prodajali so jih... Naenkrat nisem vedel, kaj naj odgovorim možema, ki sta mi stala nasproti.

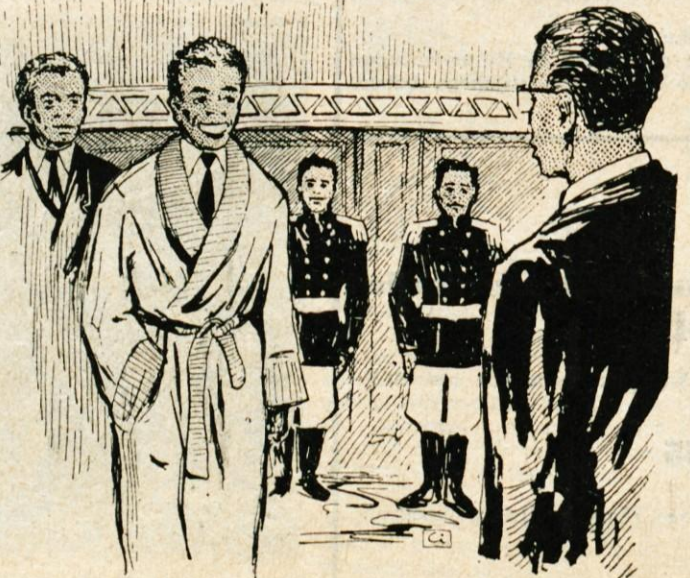
»Kaj niste poskušali poizvedeti, sar, iz katerega predela Afrike izhajate?«

»Saj vendar vesta,« sem jima ponižno odgovoril, »da niti naši ljudje, ki so nas prodajali niti belci, ki so nas kupovali, niso o tem vodili posebne knjige.«

Zavladala je mučna tišina. Izogibali smo se pogledati drug drugemu v oči.

Naslednje jutro sem dobil iz pisarne ministrskega predsednika povabilo; sporočeno mi je bilo, da bo ob 4. uri pomaj prišel predsednikov avtomobil in da bom pač »nekaj« videl.

Ob 4. uri je prišel po privozu do mojega stanovanja nek odprt avtomobil. Šofer v uniformi je izstopil in po vojaško pozdravil. Sedel sem na zadnje sedeže. Na vožnji skozi mesto so so obráčali za nama črni obrazi, ki so spoznali avtomobil. Ko sva prispela do predsednikovih uradnih prostorov, sva zavila skozi vhod v poslopje. Izstopil sem in sprejeli so me nasmejanji mladi obrazi. V ozadju je stalo nekaj policajev. Peljali so me v neko rdečo dvonadstropno stavbo, zgrajeno iz ka-

Smehljaj se je. Predstavil mi je nekatere svoje prijatelje, katerih čudna imena se nisem zapomnil, potem pa smo nadaljevali z razgovorom.

»Hotel sem vas povabiti na kratek ogled mesta,« mi je rekel.

»Čutim se zelo počaščenega.«

»Pripravil nisem nič posebnega. Prav je, da vidite, kako tukajšnji ljudje sprejemajo naše napore...«

»Kaj se je zgodilo v juliju?« sem vprašal z ozirom na predvideno zasedanje zakonodajne skupščine.

Predsednik je vrgel glavo nazaj in se smejal. Pozneje sem se počasi navadil na ta afriški smeh. To ni izraz veselosti, marveč bolj namig, da zadržanost, ki jo človek pokaže napram tujcu, ni izraz sovraštva.

»Govorite zelo naravnost,« je dejal.

»Zakaj ne bi?« sem vprašal.

»Moralí boste počakati,« je odgovoril.

Opazoval sem ga. Bil je vitke rasti, njegova koža je bila gibka in smolnato črna; imel je podolgovrat obraz, dvoje zamisljenih, skoraj prestrašenih oči in polne, mehke ustnice. Njegova glava je bila pokrita z gostimi kodrastimi lasmi in njegove roke so se premikale počasi, a neutrudljivo in so kazale neko zadržano notranjo napetost. Gibi njegovega telesa so bili videti premliljeni, včasih je gledal njegov obraz kot prazna maska. Človek bi mislil, da občuti moč njegovih misli, ko je ob kaki domisllici trzil z glavo. Njegova vprašanja in njegovi odgovori so bili preprosti in stvarni, občutil sem, da preživlja v sebi mnogo več, kot si upa izraziti. Bil je polnokrvni politik, katerega zavest so določali konkretni in praktični, a vendar k nekemu višjemu cilju stremeči interesi.

Njegovi prijatelji so ga zapletli v neko razpravo. Govorili so v domačem jeziku. Ko so končali, je dejal:

»Pojdimo!«

Njegova telesna straža se je pripravila; sestavljena je iz posebej za to izbranih aktivistov predsednikove stranke. Predsednik je šel spredaj in sledil sem mu na cesto, kjer ga je čakalo njegovo motorizirano spremstvo v škrlatno rdečih uniformah. Z roke je dal znamenje za odhod. Motoristi so z oglušujočim truščem pogrnali stroje po ulici. Mi smo jim sledili.

Sonce je še sijalo, ko smo se počasi pomikali skozi mesto. Možje, žene in otroci, ki jih je opozoril na nas hrušč motorjev, so opustili delo in igre, da bi se čimbolj približali avtomobilu. Spet drugi so se prerivali iz koč in nam hoteli nasproti z nasmejanim obrazom. Dvigali so roke — s komolci na kolkih in z naprej obrnjenimi dlanmi — in pozdravljali ministrskega predsednika z vzdihili, ki so izražali hkrati strast, opominjanje in zadržano veselje:

»Svoboda! Svo — o — b — o — ta!«

Na cestah pred nami je bilo vse polno črnih obrazov. Prišli smo do široke ceste; množica se je sukala okrog nas in vpila: